

”Löydettiin sopiva asunto”

**Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset
uudesta asuinympäristöstä**

Helena Tuorila

JULKAISUJA 4 • 2009

”Löydettiin sopiva asunto”

**Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset
uudesta asuinympäristöstä**

Helena Tuorila

Kuluttajatutkimuskeskus, julkaisu 4 • 2009

"Löydettiin sopiva asunto" – Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset uudesta asuinympäristöstä

Helena Tuorila

Konsumentforskningscentralen, publikationer 4 • 2009

"Vi hittade en lämplig bostad" – Flyttarnas erfarenheter av flyttning i huvudstadsregionen och av den nya boendemiljön

Helena Tuorila

National Consumer Research Centre, publications 4 • 2009

"We found a home that's right for us" – Experiences with new living environments among those who migrate into, out of and within the Helsinki Metropolitan Area

Helena Tuorila

Julkaisija / Utgivare / Publisher

Kuluttajatutkimuskeskus

Kaikukatu 3, 00530 Helsinki

PL 5, 00531 Helsinki

Puh. 010 605 9000

Faksi (09) 876 4374

www.kuluttajatutkimuskeskus.fi

Kannen kuva: Taina Pohjoisaho

ISSN 0788-5415

ISBN 978-951-698-212-3 (pdf-julkaisu)

TIIVISTELMÄ

”Löydettiin sopiva asunto” – Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset uudesta asuinympäristöstä

Helena Tuorila

Tutkimuksessa tarkastellaan, mitkä ovat pääkaupunkiseudun sisällä, pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin ja muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle suuntautuvan muuton lähtösyöt muuttajien näkökulmasta, miten fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset muutokset vaikuttavat kotitalouden toimintaan sekä miten pääkaupunkiseudun vetovoimaisuutta asuinympäristönä tulisi lähtömuuttajien mielestä kehittää. Tutkimusaineistona käytettiin 24 muuttajan teemahaastattelua.

Uuden asuinpaikan valinnalle löytyy yhtä monta perustelua kuin on muuttajiakin. Toiveiden mukainen asunto, toimivat liikenneyhteydet, asuinalueen rauhallisuus ja luonnonläheisyys korostuvat muita perusteluita enemmän uuden asuinpaikan valinnassa. Lapsiperheet muuttavat kaupunkien keskustoista pientaloalueille tai maaseudulle paitsi asumistason nostamiseksi myös päästäkseen turvallisempaan ja lapsille parempaan kasvuympäristöön.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaminen lisää oman auton käyttöä. Yksityisautoilu ei näytä olevan itseisarvo, vaan välttämätön pakko nykytilanteessa. Toisaalta oman auton käyttöä perustellaan liikkumisen nopeudella ja sujuvuudella verrattuna julkisiin liikennevälineisiin. Tutkimuksessa ilmenee, että liikuttaessa mitataan enemmän aikaa kuin kilometrejä. Varsinkin yksityisautoilijoilla kilometrit ovat menettäneet merkitystään sekä tieverkoston, kulkuvälineiden että tekniikan kehittymisen myötä.

Monelle unelmien asuinpaikka on pientalo rauhallisessa asuinympäristössä, mutta moni muuttaja suosii myös kerrostaloasumista. Henkilöt, jotka ovat voineet vaikuttaa oman kotinsa suunnitteluun ja rakentamiseen, kokevat asuvansa unelmiensa asunnossa.

Pääkaupunkiseudun kuntien vetovoimaisuuden kehittämisessä korostuvat asuminen ja liikenne. Asumisen näkökulmasta pääkaupunkiseudun kuntien vetovoimaisuuden kehittämisessä korostuu hintatason kohtuullistaminen. Myös viheralueiden kehittäminen nähdään tärkeäksi asumisviihtyvyyttä lisääväksi tekijäksi, sillä luonto halutaan tuoda asukkaita lähemmäksi. Pääkaupunkiseudusta toivotaan myös rauhallisempaa ja turvallisempaa asuinpaikkaa. Turvallisuuteen panostaminen nähdään tärkeäksi tekijäksi, jolla pääkaupunkiseudun vetovoimaisuutta voidaan kehittää. Liikenteen kehittämisessä tärkeimmäksi ratkaistavaksi ongelmaksi nähdään liikenneturvasta eroon pääseminen sekä joukkoliikenteen kehittäminen erityisesti poikittaissuuntaisessa itä-länsiliikenteessä.

Pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyöhön suhtaudutaan pääsääntöisesti myönteisesti. Yhteistyöltä odotetaan palvelujen tehostumista ja paranemista. Yhteistyön hyväksi puoleksi nähdään myös hallinnollisten kulujen karsiminen ja näiden rahojen siirtyminen palvelujen tarjontaan. Pääkaupunkiseudun kuntien yhdistäminen sen sijaan jakaa mielipiteitä.

Asiasanat

Asuminen, asukkaat, asuinympäristö, muutto, maassamuutto, pääkaupunkiseutu, syyt

SAMMANDRAG

“Vi hittade en lämplig bostad” – Flyttarnas erfarenheter av flyttning i huvudstadsregionen och av den nya boendemiljön

Helena Tuorila

I undersökningen granskas ur flyttarnas perspektiv orsakerna till varför man flyttat inom huvudstadsregionen, från huvudstadsregionen till kranskommuner och från övriga Finland till huvudstadsregionen och hur de fysiska, sociala och ekonomiska förändringarna påverkar hushållet samt på vilket sätt huvudstadsregionens dragningskraft som boendemiljö borde utvecklas enligt de som flyttat. Undersökningsmaterialet består av temaintervjuer av 24 flyttare.

För valet av ny bostadsort finns lika många grunder som det finns flyttare. Vid valet av ny bostadsort betonas mer än andra grunder en bostad som motsvarar det egna önskemålet, fungerande trafikförbindelser, ett lugnt bostadsområde och närheten till naturen. Barnfamiljer flyttar från stadscentra till småhusområden eller till landsbygden för att höja sin boendestandard och för att få en tryggare och bättre uppväxtmiljö för barnen.

Användningen av egen bil ökar vid flyttning utanför huvudstadsregionen. Privatbilismen har inte något uppenbart egenvärde, utan är ett nödvändigt tvång i det nuvarande läget. Å andra sidan motiveras användningen av egen bil med att man kan röra sig snabbare och mer flexibelt än med allmänna färdmedel. I undersökningen framkommer att när man rör sig mäts tiden mer än kilometrarna. Bland privatbilisterna i synnerhet har kilometrarna i och med utvecklingen av vägnätet, färdmedlen samt tekniken förlorat sin betydelse.

För många utgör drömmortet ett småhus i en lugn boendemiljö, men många flyttare gynnar även höghusboendet. De personer som har kunnat inverka på planeringen och byggandet av sitt eget hem upplever att de bor i sin drömbostad.

I utvecklandet av dragningskraften av huvudstadsregionens kommuner betonas boendet och trafiken. I utvecklandet av dragningskraften av huvudstadsregionens kommuner ur ett boendeperspektiv betonas mer överkomliga priser. Även utvecklandet av grönområden anses vara en faktor som ökar trivseln i boendemiljön, eftersom man vill föra naturen närmare de boende. Det finns också förhoppningar om huvudstadsregionen som en fridfullare och tryggare bostadsort. Satsningar på säkerhet ses som en viktig faktor för utvecklandet av huvudstadsregionens dragningskraft. Det viktigaste problemet som måste lösas anses vara att komma ifrån trafikstockningar och utvecklandet av kollektivtrafiken, speciellt den tvärgående öst-västliga trafiken.

De flesta förhåller sig positiva till ett samarbete mellan kommunerna inom huvudstadsregionen. Man väntar att samarbetet ska effektivisera och förbättra tjänsterna. En positiv sida av samarbetet anses vara nedskärda administrativa kostnader och överföringen av dessa medel till utbudet av tjänster. Det finns högst skilda åsikter om en sammanslagning av kommunerna inom huvudstadsregionen.

Ämnesord

Boende, invånare, boendemiljö, flyttning, flyttning inom landet, huvudstadsregionen, orsaker

ABSTRACT

"We found a home that's right for us" – Experiences with new living environments among those who migrate into, out of and within the Helsinki Metropolitan Area

Helena Tuorila

The study focuses on the reasons for migrating within the Helsinki Metropolitan Area, from the Helsinki Metropolitan Area to the surrounding municipalities and from other parts of Finland to the Helsinki Metropolitan Area from the perspective of the people who are moving themselves, the effects of physical, social and financial changes to how households function as well as the views of those migrating out of the Helsinki Metropolitan Area on how to improve the attractiveness of the Helsinki Metropolitan Area as a living environment. The study is based on thematic interviews with 24 people who have moved.

There are as many criteria used in choosing where to move to as there are people who move, but a desirable home, effective transportation infrastructure, a peaceful living environment and proximity to nature are highlighted by many interviewees as key considerations in choosing where to live. Families with children tend to move from city centres to areas with a good supply of single-family houses or to the countryside, not only to improve their living standards, but also to live in environments that are perceived as being safer and better for children to grow up in.

Moving out of the Helsinki Metropolitan Area has the effect of increasing the use of one's own car. Transportation by private car appears to be more of a necessary evil than a decision that has value in and of itself. Interviewees also justify the use of a private car on the basis of being able to get around faster and more conveniently compared to public transportation. The study indicates that people tend to pay more attention to time rather than kilometres when evaluating transportation options. Particularly among those who use private cars, kilometres have lost significance with the development of road networks, vehicles and technology.

To many, the dream home is a single-family house in a peaceful living environment. Nevertheless, several people who have moved also prefer living in apartment buildings. Those who had input in the design and construction of their own home tend to feel that they live in their dream home.

In improving the attractiveness of the municipalities in the Helsinki Metropolitan Area, living and transportation are seen as key considerations. From the viewpoint of living, reaching a more reasonable price level is perceived as important in improving the attractiveness of the municipalities in the area. Adding and improving green areas is also seen as a key factor in making living environments more attractive, as people want to feel that they are close to nature. Interviewees also wish to see the Helsinki Metropolitan Area become a safer and more peaceful living environment. Improvements in safety are considered a key factor in improving the attractiveness of the Helsinki Metropolitan Area. In terms of traffic and transportation, the interviewees indicate that solving the problem of road congestion and developing public transport, especially on the East-West axis, are particularly important.

For the most part, attitudes towards co-operation among municipalities in the Helsinki Metropolitan Area are positive. Interviewees expect co-operation to bring about improvements in the quality and efficiency of services. Another positive aspect of co-operation expected by interviewees is the streamlining of administrative costs and allocating the funds thereby saved to improvements in service provision. The issue of municipal unification, however, polarises opinions.

Key words

Living, residents, living environment, migration, internal migration, Helsinki Metropolitan Area, reasons

ESIPUHE

Minkälaiset syyt vaikuttavat ihmisten muuttopäätöksiin pääkaupunkiseudun sisällä, pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin ja pääkaupunkiseudulle muualta Suomesta tapahtuvassa muutossa? Miten pääkaupunkiseudun vetovoimaisuutta asuinympäristönä tulisi lähtömuuttajien mielestä kehittää? Vastauksia muun muassa näihin kysymyksiin haetaan käsillä olevassa tutkimuksessa. Tutkimus on osa vuonna 2008 käynnistynyttä pääkaupunkiseudun muuttovirtatutkimusta. Tutkimus täydentää kyselytutkimuksen (Kytö ja Väliniemi 2009) tuottamia tuloksia ihmisten muuttamisesta.

Tutkimuksen on toteuttanut Kuluttajatutkimuksessa erikoistutkija Helena Tuorila. Kuluttajatutkimuskeskus esittää lämpimät kiitokset Helena Tuorilalle ammattitaitoisesti tehdystä tutkimuksesta ja kiinnostavan tutkimusraportin kirjoittamisesta.

Tutkimusta ovat Kuluttajatutkimuskeskuksen lisäksi rahoittaneet Helsingin, Espoon ja Vantaan kaupungit sekä Uudenmaan Liitto ja Pääkaupunkiseudun yhteistyövaltuuskunta YTV. Kuluttajatutkimuskeskus esittää lämpimät kiitokset rahoittajille tärkeästä taloudellisesta tuesta, jota ilman tutkimusta ei olisi voitu tehdä. Tutkimusta ohjasi asiantuntevaa palautetta antanut johtoryhmä, johon kuuluivat tutkimusjohtaja Elli Heikkilä Siirtolaisuusinstituutista, johtaja Ismo Söderling Väestöliitosta, erikoistutkija Markku Lankinen ja yliaktuaari Pekka Vuori Helsingin kaupungilta, tutkimusjohtaja Teuvo Savikko Espoon kaupungilta, tietohuoltopäällikkö Hannu Kyttälä Vantaan kaupungilta, erityisasiantuntija Pentti Lammi Uudenmaan liitosta, asuntoasiantuntija Jukka Saikkonen ja liikenneinsinööri Raimo Valtanen YTV:ltä sekä tutkimuspäällikkö Johanna Varjonen Kuluttajatutkimuskeskuksesta. Myös haastatteluihin osallistuneet muuttokokemuksistaan ja -päätöksistään kertoneet henkilöt ansaitsevat erityiset kiitokset. Tutkimus ei olisi toteutunut ilman heidän ajankäyttöään ja vaivannäköään.

Helsingissä marraskuussa 2009

Hannu Kytö
tutkimuspäällikkö
Kuluttajatutkimuskeskus

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Tutkimusaineiston kerääminen ja kuvaus	1
1.2	Aineiston analysoiminen ja tulosten esittäminen	3
2	TUTKIMUKSEN TULOKSET	4
2.1	Asumishistoria	4
2.2	Nykyinen asuinpaikka.....	5
2.3	Liikkuminen.....	10
2.4	Palvelujen käyttäminen.....	12
2.5	Harrastukset sekä ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpito.....	16
2.6	Muuton vaikutus kustannuksiin.....	18
2.7	Unelmien asuinpaikka	21
2.8	Pääkaupunkiseudun kuntien vetovoimaisuus ja yhteistyö	23
3	POHDINTA.....	28
3.1	Tutkimuksen tulokset	28
3.2	Tutkimuksen toteutus.....	31
	LÄHTEET	32

LIITTEET

LIITE 1: Haastattelurunko

LIITE 2: Haastateltujen taustatiedot

1 JOHDANTO

Helsingin seutua pidetään Suomen ainoana metropolialueena (Laakso ja Loikkanen 2004). Alueen väkiluku on kasvanut 30 viime vuoden aikana nopeasti ja väestönkasvusta hieman yli puolet on johtunut muuttoliikkeestä (Broberg 2007). Muuttoliike on kasvanut luonnollista väestönkasvua tärkeämmäksi väestönmuutostekijäksi. Esimerkiksi Espoon ja Helsingin seudulla kehyskuntien väestö kasvoi vuosina 2006–2007 pääasiassa muuttovoiton ansiosta (Jokiranta ja Munter 2008). Työllisyyden parantuessa 2000-luvun alkuvuosien taloudellisen taantumun jälkeen Helsingin seudun väestönkasvu nopeutui siten, että asukkaiden määrä lisääntyi 15 000 asukkaalla vuonna 2007. Tästä runsaat 7 700 henkeä oli muuttovoittoa (Manninen ja Vuori 2008).

Kuluttajatutkimuskeskuksessa toteutettavan pääkaupunkiseudun muuttovirtojen syihin ja seurauksiin paneutuvan tutkimuksen kohteena on pääkaupunkiseudun sisällä, pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin ja pääkaupunkiseudulle muualta Suomesta suuntautuvat muuttovirratt, muuttovirtojen erot sekä muuttovirtojen syyt ja seuraukset. Pitkään jatkuneen valikoivan muuttoliikkeen vaikutukset kaupunkiseuduilla ovat luonteeltaan kumuloituvia ja tulevat esille vähitellen. Valikoivan muuttoliikkeen seuraukset ovat kuitenkin kaupunkien tulevaisuuden kannalta erittäin merkittäviä. Siksi on tärkeää, että muuttovirtojen rakenne, suuntautuminen ja muutokset tunnetaan. Tämä ei kuitenkaan riitä, jos muuttovirtoihin halutaan vaikuttaa. Tällöin täytyy tietää, miten erilaiset työntö- ja vetovoimatekijät vaikuttavat eri alueilla asuviin erilaisiin kotitalouksiin ja mitkä ovat netto-muuton vaikutukset alueelliseen sosioekonomiseen väestörakenteeseen.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää pääkaupunkiseudun lähtö- ja tulomuuttoa sekä pääkaupunkiseudun sisäistä muuttoa, niihin vaikuttavia tekijöitä sekä jäsentää lähtö- ja tulomuuttoon liittyviä kuluttajatyyppejä elämäntilanteineen ja -tapoineen. Muuttoon liittyviä tekijöitä tarkastellaan yksilötasolla, ihmisten arvojen, asenteiden, tarpeiden ja inhimillisten käyttäytymisprosessien

pohjalta. Keskeistä on asumisen, asukkaiden toimintamahdollisuuksien ja viihtymisen, työmarkkinoiden sekä palvelutarjonnan välinen tasapainoinen ja dynaaminen suhde. Dynamiikkaan liittyy asukkaita kehysalueelle työntävien ja siellä pitävien seikkojen tunnistaminen sekä muuttaneiden yksilöllisten elämäntilanteiden ja -tapojen joutuminen ristiriitaan entisen asuinalueen tarjoamien mahdollisuuksien kanssa. Tätä kautta selvitetään, mitkä asiat olisivat vaatineet korjausta, jotta muuttaja olisi jäänyt aiemmalle asuinalueelle tai muuttanut aiemman asuinkuntansa tai pääkaupunkiseudun sisällä.

Tutkimuskokonaisuus koostuu kahdesta toisistaan täydentävästä ja erikseen raportoitavasta tutkimusosiossa, kvantitatiivisesta ja kvalitatiivisesta osiosta. Nyt käsillä olevassa laadullisessa tutkimusosiossa tutkitaan, mitkä ovat pääkaupunkiseudun sisällä, pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin ja pääkaupunkiseudulle muualta Suomesta suuntautuvan muuton lähtösyitä muuttajien näkökulmasta, miten fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset muutokset vaikuttavat kotitalouden toimintaan sekä miten pääkaupunkiseudun vetovoimaisuutta asuin ympäristönä tulisi lähtömuuttajien mielestä kehittää. Kvantitatiivisen osion tavoitteena on selvittää pääkaupunkiseudun lähtö- ja tulomuuttoa sekä pääkaupunkiseudun sisäistä muuttoa, niihin vaikuttavia tekijöitä sekä jäsentää lähtö- ja tulomuuttoon liittyviä kuluttajatyyppejä elämäntilanteineen ja -tapoineen (ks. Kytö ja Väliniemi 2009).

1.1 Tutkimusaineiston kerääminen ja kuvaus

Tutkimusaineisto kerättiin teemahaastatteluilla (ks. esim. Eskola ja Vastamäki 2007), sillä tavoitteena on kuvailla, tulkita ja ymmärtää, miksi ihmiset muuttavat ja mikä uuden asuinpaikan valinnassa on tärkeää. Haastatteluilla tavoitetaan pitkälle strukturoitua kyselyä paremmin haastateltavien näkökulma, tietämys ja ymmärrys tutkittavasta asi-

asta. Haastateltavat voivat kertoa omilla sanoillaan, jäsenyksillään ja esimerkeillään sen, mitä asiasta haluavat.

Haastattelukysymykset jakaantuvat kolmeen ryhmään. Ensimmäinen kysymysryhmä keskittyy haastateltavan asumishistoriaan. Toisessa kysymysryhmässä syvennytään haastateltavan elämään nykyisessä asuinpaikassaan ja sinne muuttamisesta seuranneisiin muutoksiin jokapäiväisessä elämässä. Kolmannessa kysymysryhmässä tarkastellaan pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyötä. Yksityiskohmainen haastattelurunko selviää liitteestä 1.

Haastateltavat henkilöt valittiin satunnaisesti Väestörekisterikeskuksen väestötietojärjestelmästä. Haastateltavien henkilöiden tietoja poimittiin viidessä eri otoksessa¹:

1. otos Pääkaupunkiseudun sisällä kunnasta toiseen muuttaneet
 - asunut 1.1.2005 Helsingissä, Espoossa tai Vantaalla
 - asuu nyt jossain toisessa näistä kolmesta kunnasta
2. otos Muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle muuttaneet
 - asunut 1.1.2005 jossain muualla kuin Helsingissä, Espoossa tai Vantaalla
 - asuu nyt Helsingissä, Espoossa tai Vantaalla
3. otos Helsingistä ympäristökuntiin muuttaneet
 - asunut 1.1.2005 Helsingissä
 - asuu nyt Mäntsälässä, Tuusulassa, Porvoossa tai Sipooissa
4. otos Espoosta ympäristökuntiin muuttaneet
 - asunut 1.1.2005 Espoossa
 - asuu nyt Kirkkonummella, Siuntiossa, Nurmijärvellä tai Lohjalla
5. otos Vantaalta ympäristökuntiin muuttaneet
 - asunut 1.1.2005 Vantaalla
 - asuu nyt Hyvinkäällä, Keravalla, Mäntsälässä tai Riihimäellä

Koska laadullisessa tutkimuksessa keskitytään yleensä varsin pieneen määrään tapauksia ja analysoidaan niitä mahdollisimman perusteellisesti, tehtiin tässä tapauksessa 24 haastattelua. Haastattelujen määrää painotettiin alueittain siten,

että pääkaupunkiseudun sisällä kunnasta toiseen muuttaneista sekä muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle muuttaneista haastateltiin yhteensä kahtatoista henkilöä. Myös pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin muuttaneista (otokset 3–5) haastateltiin yhteensä kahtatoista henkilöä.

Noin kaksi kolmasosaa henkilöistä, joille soitettiin, kieltäytyi haastattelusta. Kieltäytymistä perusteltiin sillä, ettei ole aikaa tai kiinnostusta tutkimukseen. Miehet kieltäytyivät haastattelusta naisia selvästi useammin. Mitenkään yllättävää tämä ei ole, sillä miespuolisia henkilöitä oli vaikeampi suostutella haastateltaviksi muun muassa maa-seudulle muuttamista käsitelleessä tutkimuksessa (Tuorila 2006).

Haastatelluista henkilöistä 5 oli miehiä ja 19 naisia. Naisten suuri osuus haastatelluissa henkilöissä ei ole ongelma tutkimuksen tavoitteen näkökulmasta. Monessa tapauksessa haastatellut naiset edustivat perhettään ja näin myös esimerkiksi puolisoidensa mielipiteitä siten, että muuttopäätös on perheen yhteinen päätös. Sukupuolta tärkeämpää tutkimuksessa on, että haastateltavat pystyvät antamaan tarvittavaa tietoa uuteen asuinpaikkaan muuttamisesta ja siellä asumisesta.

Tutkimuksessa ei ole mahdollista selvittää, mitä haastattelusta kieltäytyneiden poisjäänti merkitsee tulosten kannalta. Kieltäytyivätkö haastattelusta sellaiset henkilöt, joiden kokemuksiin ja käsityksiin olisi sisältynyt erityisesti kielteisiä kokemuksia uudesta asuinpaikasta? Suostuivatko tutkimukseen henkilöt, joilla on etupäässä positiivisia kokemuksia ja käsityksiä?

Iältään haastatellut henkilöt olivat 27–59-vuotiaita. Keskimäärin he olivat 38-vuotiaita. Haastatelluista henkilöistä viidellä oli korkeakoulutasoinen tutkinto. Opistotasaisen tutkinnon oli suorittanut kuusitoista henkilöä ja ammattikoulututkinto oli kolmella. Eniten haastatelluissa henkilöissä oli alempia toimihenkilöitä (12 henkilöä). Viisi haastatelluista oli ylempiä toimihenkilöitä. Kolme haastatelluista oli työntekijöitä, kaksi opiskelijointa sekä yksi yrittäjä ja yksi eläkeläinen. Neljä haastateltavaa asui yksin. Neljä haastateltavaa niin ikään asui yhdessä puolisonsa kanssa. Kuudellatoista haastateltavalla oli lapsia yksi tai enemmän.

Haastattelut tehtiin elokuun 2008 ja tammi-kuun 2009 välisenä aikana puhelinhaastatteluina. Ennen varsinaista haastattelua haastateltavalle kerrottiin tutkimuksesta ja sen tarkoituksesta. Alkukeskustelussa (ks. Eskola ja Vastamäki 2007)

¹ Kauniainen ei ole mukana otoksissa.

korostuivat myös luottamuksellisuusasiat, kuten haastateltavien henkilöllisyyden salassa pitäminen ja haastattelussa kerrottavien tietojen käyttäminen ainoastaan tutkimustarkoituksiin. Jokaiselta haastateltavalta kysyttiin lupa haastattelun nauhoittamiseen. Haastateltavat saivat esittää tutkimukseen ja haastatteluun liittyviä kysymyksiä. Haastattelut kestivät kymmenestä minuutista noin puoleen tuntiin.

1.2 Aineiston analysoiminen ja tulosten esittäminen

Haastattelut analysoitiin siten, että haastateltavien julki nostamat näkemykset ja näkemyksille antamat merkitykset saatiin esiin. Haastattelujen analysointi eteni ajatuksellisena prosessina, joka käynnistyi heti ensimmäisen haastattelun jälkeen. Varsinaisena analysointiyksikkönä oli muuttamiseen ja sen seuraamuksiin liittyvä lausuma. Jokaiseen haastattelukysymykseen liittyvistä lausumista poimittiin tärkeät ilmaisut, minkä jälkeen pyrin ymmärtämään ilmaisuihin sisältyvät merkitykset. Merkitysten ymmärtäminen tarkoitti eläytymistä siihen, mitä tiedonlähde lausumillaan tarkoittaa, miten ne liittyvät hänen muihin kokemuksiinsa ja käsityksiinsä sekä miten asia voidaan hahmottaa sisällöllisenä kokonaisuutena.

Tulosten tuottaminen ei tapahtunut suoraviivaisesti, vaan tulkinta ja ymmärtäminen muodostivat spiraalimaisen keskinäisen kommunikaatioprosessin. Kokonaisuuden ymmärtäminen tapahtui osien kautta ja osien ymmärtäminen kokonaisuuden kautta. Analyysi edellytti jatkuvaa vuoropuhelua haastatteluaineistojen kanssa ja ajattelun kyseen-

alaistamista. Laadullisessa tutkimuksessa tulkinta jakaantuu koko tutkimusprosessiin, sillä aineiston kerääminen, analysoiminen, tulkinta ja raportointi kietoutuvat yhteen (Eskola ja Suoranta 2000).

Haastattelusitaattien esittäminen tulosten raportoinnissa ei perustu pelkästään tekstin elävöittämiseen, vaan niillä annetaan ääni haastatelluille henkilöille ja todennetaan merkitysten tulkinnat. Esimerkit on valittu siten, että ne havainnollistavat omassa kontekstissaan vallitsevaa tilannetta parhaiten. Kielellisesti esitettäviä haastattelusitaatteja on stilisoitu asiasisältöön vaikuttamattoman toiston poistamiseksi. Haastattelusitaateista näkyy haastatellun henkilön sukupuoli, ikä ja nykyinen asuinpaikkakunta. Tarkempia tietoja haastateltavista ei näiden haastattelu repliikkien yhteydessä anneta haastateltavien anonyymiteetin suojaamiseksi.

Haastattelujen analysoinnin tulokset esitetään siten, että ensin paneudutaan haastateltavien asumishistoriaan: lapsuuden asuinympäristöön sekä asumis- ja muuttouraan. Tämän jälkeen syvennytään nykyiseen asuinpaikkaan muuttamiseen ja siihen liittyviin valintoihin sekä asuinpaikkaan kohdistuviin ennakko-odotuksiin.

Seuraavaksi paneudutaan liikkumiseen ja siihen, miten muuttaminen nykyiseen asuinpaikkaan on vaikuttanut palveluiden käyttämiseen, harrastuksiin sekä ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpitoon. Muuttamisen vaikutuksia erilaisiin kustannusryhmiin tarkastellaan omassa kappaleessaan. Ihmisillä on erilaisia asuinympäristöön ja asuntoon liittyviä unelmia sekä tulevaisuudensuunnitelmia. Näihin paneudutaan ennen tulosluvun viimeistä kappaletta, missä tarkastellaan pääkaupunkiseudun kuntien vetovoimaisuutta ja yhteistyötä. Raportin viimeisessä luvussa keskitytään tutkimuksen tulosten ja toteutuksen pohdintaan.

2 TUTKIMUKSEN TULOKSET

2.1 Asumishistoria

Pääkaupunkiseudun sisällä, pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin ja muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle muuttaneiden henkilöiden haastateluisia lähdettiin liikkeelle haastateltavan lapsuuden asuinympäristöstä. Haastatellut henkilöt olivat viettäneet lapsuutensa hyvin erilaisissa ympäristöissä eri puolella Suomea. Osalle haastateltavista lapsuuden asuinympäristö oli ollut kerrostalo tai omakotitalo pääkaupunkiseudulla kaupunkimaisessa ympäristössä.

”Mä olen ollut koko lapsuuteni Helsingissä eli tämmöinen merellinen lähiö eli Laajasalossa olen asunut.” Nainen 29 v. Espoo

Pääkaupunkiseudun ulkopuolella syntyneistä suuri osa oli viettänyt lapsuutensa rauhallisemmassa maalaismaisessa ympäristössä pienen kunnan tai kaupungin pientaloalueella. Haastatelluissa henkilöissä oli myös niitä, jotka olivat viettäneet lapsuutensa maaseudulla maalaistalossa. Pääkaupunkiseudun isoihin kaupunkeihin verrattaessa muun Suomen pienemmät kaupungit mielletään maalaismaismiksi asuinympäristöiksi. Esimerkiksi yksi Varkaudessa syntynyt haastateltava kuvaava lapsuutensa asuinympäristöä seuraavasti:

”No lapsuuden mä oon viettänyt maaseudulla. Tai oikeastaan mä oon syntynyt Varkaudessa, että se oli semmonen vähän kaupunkimainen, mutta maaseutumiljöö siitä huolimatta. Että maalaistalossa olen asunut. Ja kesät viettänyt mummolassa maalla.” Nainen 53 v. Espoo

Monille haastatelluille on muodostunut erilaisia muuttokokemuksia jo lapsuudessa. Esimerkiksi vanhempien työn tai avioeron vuoksi on muutettu asunnosta toiseen ja paikkakunnalta toiselle. Yksi haastatelluista henkilöistä oli muuttanut lapsuudessaan Norjasta Suomeen, sillä hän oli viettänyt osan lapsuudestaan Norjassa Jäämeren rannalla

hyvin luonnonläheisessä ympäristössä. Kotitalo oli vuoren juurella ja tien toisella puolella oli Jäämeri.

Lapsuuden asuinympäristöstä kertomisen jälkeen haastateltavat saivat pienen muistelutehtävän. Heitä pyydettiin muistelemaan asumis- ja muuttouraansa. Asumis- ja muuttouralla tarkoitetaan tässä sitä, mihin haastateltavat ovat elämänsä aikana muuttaneet ja mikä on ollut muuttamisen pääasiallinen syy. Syvällisemmin asumisuran taustalla vaikuttaa näkemys siitä, että eri paikoissa asuminen on tavoitteellista mahdollisimman hyvään asuinpaikkaan ja toiveiden mukaiseen asuntoon tähtäävää toimintaa.²

Lapsuudenkodistaan lähdettyään monille haastateltaville on muodostunut monipuolinen asumis- ja muuttoura. Haastateltavat ovat muuttaneet lukuisia kertoja niin kotimaassa kuin osa myös ulkomailla. Muuton syyt ovat hyvin moninaiset. Haastateltavat ovat muuttaneet niin opiskelun, työpaikan kuin vaihtelevien perhesyiden vuoksi. Perheen ja tilantarpeen kasvaessa on muutettu isompaan asuntoon ja vastavuoroisesti avioeron tai lasten kotoa muuttamisen myötä on siirrytty pienempään asuntoon. Haastateltujen henkilöiden monet muuttokokemukset havainnollistuvat hyvin seuraavassa sitaatissa:

”Mä olen syntynyt Helsingissä ihan tossa Hämeentiellä. Kaupungin keskustassa asuttiin pienessä kerrostaloyksiossä. Siellä me asuttiin ensimmäiset 7–8 vuotta ja sieltä muutettiin

2 Juntton (2008) mukaan asumisuralla tai asumishistorialla tarkoitetaan toisiaan seuraavia muuttopäätöksiä, jotka liittyvät kulloiseenkin elinvaiheeseen ja elämänvaiheeseen. Kun lapsuus on ohi, ollaan nuoria aikuisia, perheen kasvaessa muutetaan tilavampaan asuntoon, kun lapsiperhevaihe on ohi ja valmis, ollaankin jo kolmannessa iässä, kun kunto myöhäisvanhuudessa pittää, hakeudutaan hoitokotiin tai palvelutaloon. Asunnonvaihdot voi liittää yksilön elämänprojektin eri vaiheisiin.

Espooseen tällaiseen kerrostaloon kaksioon. Siellä asuttiin sitten 5 vuotta. Sieltä muuttettiin Pieksämäkeen Keski-Suomeen, äiti oli sieltä kotoisin. Siellä asuttiin rivitalokaksiossa kunnes mä täytin 18 vuotta. Sieltä mä lähdin Kuopioon opiskelemaan ja siellä sitten erilaisissa opiskelija-asunnoissa sekä sitten ihan kaupungissa ja sitten yksityisellä vuokralla. Sieltä sitten mä olen muuttanut ja vähän siellä sun täällä asunut. Mä olin välillä 2 vuotta Englannissa töissä ja muutin takaisin Suomeen. Sieltä olen muuttanut Kuopion kautta Helsinkiin. Asunut kerrostaloissa kaksiossa, kolmioissa ja nyt sitten ollaan asuttu mun avomiehen kanssa paritalossa viimeinen vuosi. Kerrostaloasumisen jälkeen tuolla Lauttasaaressa eli nyt me asutaan Espoossa tällä hetkellä.” Nainen 34 v. Espoo

Haastateltaville henkilöille ei etukäteen toimitettu nähtäväksi haastattelun teemoja, vaan ne paljastuivat vasta haastattelua tehtäessä. Tämän seurauksena haastateltavien asumis- ja muuttouran tiedusteleminen toimi yllättävänäkin muistelutehtävänä, kun haastateltavat miettivät omia asuinpaikkojaan ja muuttoperusteitaan. Pääsääntöisesti kaikki muuttamiset muistettiin, mutta niiden luettelemiseen saatettiin suhtautua huvittuneesti, kuten yksi haastateltava totesi:

”Hehheh, haluatteko koko tämän historian, koska mä oon muuttanut varmaan 19 kertaa.” Nainen 53 v. Espoo

Haastateltujen henkilöiden asumis- ja muuttourat osoittavat, että iän myötä muuttaminen vähenee ja kulloisissakin asuinpaikoissa asutaan entistä pidempään. Nuorempien henkilöiden tiheämpää muuttamista voidaan selittää vaihtuvilla opiskelu- ja työpaikoilla sekä perhetilanteen muutoksilla.

2.2 Nykyinen asuinpaikka

2.2.1 Nykyiseen asuinpaikkaan muuttaminen

Päätös uuteen asuinpaikkaan muuttamisesta tuskin kenelläkään syntyy hetken mielihohteesta, vaan

muuttamispäätöksen taustalla vaikuttavat vakiintuneemmat perustelut. Asunnon vaihtaminen on reaktio kotitalouden muuttuneisiin oloihin. Haastateltujen henkilöiden kertomuksista nykyiseen asuinpaikkaan muuttamiselle löytyy kolmenlaisia joko perhetilanteeseen, työpaikkaan tai asuntoon liittyviä perusteluja. Seuraavassa tarkemmin läpikäytävät perustelut eivät ole tärkeysjärjestyksessä.

Ensimmäinen perustelu muuttamiselle löytyy perhetilanteen muuttumisesta. Uuteen asuinpaikkaan on muutettu siksi, että on muutettu yhteen avo-/aviomiehen kanssa ja näin hankittu yhteinen asunto.

”Aviomieheni asui jo täällä ja mä muutin hänen perässään Helsingistä tänne. Hän on täältä kotoisin, niin siksi tää oli luonnollinen siirtymä. Ja sitten tämä oli lähellä Helsinkiä, että tää on ihan mun kipuraja olla Helsingin niin kuin säteellä tää 30 kilometriä reilu mitä tästä tulee.” Nainen 37 v. Sipoo

Lasten syntyminen ja siitä seuraava tilan tarve on hyvin yleinen perustelu uuteen asuinpaikkaan muuttamiselle.

”Se oli oikeastaan lapsen syntyminen, että me asuttiin ennen pienessä 45 neliöisessä kerrostalokaksiossa Lauttasaaressa. Siellä oli tulossa putkiremontti, että se oli väistämätön muuttoa siitä pois ja sitten kun oli tulossa perheensisästä. Niin tietenkin sitten neliöt – neliöitä tarvittiin lisää ja sitten ajateltiin kokeilla tämmöistä ns. rauhallisempaa asumismuotoa eliikkä paritaloasumista.” Nainen 34 v. Espoo

Toisaalta lasten aikuistuminen ja siitä seuraava kotoa pois muuttaminen on peruste pienempään asuntoon muuttamiselle tilan tarpeen vähentyessä.

Lapset eivät välttämättä vaikuta ainoastaan omien vanhempiensa tekemiin muuttopäätöksiin, vaan laajemminkin. Yksi Vantaalla aikaisemmin asunut haastateltava kertoo, että hänen oli tarkoitus muuttaa puolisonsa kanssa kauemmaksi Suomeen, mutta 7-vuotias lapsenlapsi ei halunnut heidän muuttavan kauaksi. Tämän vuoksi he muuttivat Riihimäelle lapsenlapsensa lähelle, mistä löytyi heidän asumistarpeisiin sopiva uusi rivitaloasunto. (Nainen 59 v. Riihimäki)

Toinen perustelu muuttamiselle löytyy joko omasta tai puolison saamasta uudesta työpaikasta.

Työmatka uuden työpaikan ja vanhan asuinpaikan välillä muodostuu liian pitkäksi. Uuden työpaikan myötä eteen tulee myös uuden asunnon etsiminen. Nurmijärvelle muuttanut haastateltava kertoo:

”No siinä kävi sillä lailla, että mulla oli Helsingissä koulu kesken, että piti jonnekin 100 kilometrin säteellä muuttaa. Ja tota, mies valmistui hammaslääkäriksi, niin töitä on enemmän kauempana kuin ihan pääkaupunkiseudulla. No oikeastaan täältä sitten pyydettiin häntä töihin, kun valmistui. Lapsuudenkoti on tässä lähellä.” Nainen 27 v. Nurmijärvi

Kolmas perustelu uuteen asuinpaikkaan muuttamiselle on tietynlaiseen asuntoon tai asuinympäristöön muuttaminen. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneet perustelivat muuttopäätöstään halulla muuttaa maalle asumaan, rauhallisempaan ympäristöön pois pääkaupunkiseudun kiireisestä ja stressaavasta ilmapiiristä. Haastatelluissa oli myös niitä, jotka halusivat muuttaa nimenomaan omakotitaloon asumaan. Yksi haastateltava oli perheensä kanssa etsinyt jo pitkään tietynlaista omakotitaloa, jonka he itse halusivat peruskorjata toivomustensa mukaiseksi. Muuttamista perusteltiin myös halulla muuttaa yksinkertaisesti isompaan asuntoon, jossa on esimerkiksi oma sauna ja oma piha.

2.2.2 Uuden asuinalueen valitseminen

Uuden asuinalueen valinnassa vaikuttavat monet erilaiset tekijät, kuten työpaikka, liikenneyhteydet, alueen ja lähiympäristön palvelut, asuinympäristö, läheinen luonto sekä harrastusmahdollisuudet. Haastattelut kuitenkin osoittivat, että ihmiset valitsevat uuden asuinalueensa eri perusteluin. Osa valitsee uuden asuinalueensa yhden tai kahden tärkeimmäksi kokemansa tekijän perusteella. Osalle taas uuden asuinalueen valitseminen on kokonaisuudessaan monen eri tekijän kompromissi. Tällöin uuden asuinalueen valinnassa kiinnitetään huomiota uuteen asuinalueeseen kokonaisuutena. Minkälainen asunto on, miten paljon se maksaa, minkälaiset liikenneyhteydet ja palvelut alueella on, kuten myös ympäristö ylipäänsä.

Yhteistä näille uuden asuinpaikan valinnan perusteluille on, että ne heijastavat tyytymättömyyttä vallitsevaan tilanteeseen. Elämään halutaan saada muuttamisen kautta muutos. Uuden asuinpaikan valinta on erilaisten rationaalisten ja tunne-

peräisten tekijöiden summa. Erilaisia vaihtoehtoja vertaillaan rationaalisten tekijöiden perusteella, mutta lopullinen asuinpaikka valitaan usein tunneperäisin perusteluin.

Seuraavassa uuden asuinalueen valinnan perusteluja kuvataan yksittäisten haastateltujen henkilöiden kuvailemien henkilökohtaisten perustelujen kautta, sillä näin perustelujen merkitykset selviävät parhaiten. Esimerkkisitaateissa havainnollistuu myös valintaprosessin kompromissimaisuus.

Joillekin haastateltaville uusi asuinalue valikoitui eri vaihtoehtoista tärkeimmäksi kriteeriksi koetun sopivan asunnon tai tontin löytymisen myötä. Varsinkin pientaloalueille on päädytty nimenomaan tontin perässä. Merkittävää oli, ettei uudella asuin-kunnalla tai asunnon sijainnilla ollut tällöin väliä, vaan nimenomaan mahdollisuudella tietynlaisen kodin saamiseen. Asuinalueen sopiva hintataso vaikutti vahvasti muuttopäätöksen syntymiseen. Monet varsinkin pääkaupunkiseudulta naapurikuntiin muuttaneet henkilöt kokevat Helsingin liian kalliiksi asuinpaikaksi. Uutta asuinpaikkaa etsittiin pääkaupunkiseudun ulkopuolelta nimenomaan taloudellisista syistä.

Asumisen kalleus todetaan myös kyselytutkimuksen (Kytö ja Väliniemi 2009) tuloksissa. Kyselyn tulosten perusteella useiden lähtömuuttoon vaikuttaneiden yksittäisten tekijöiden merkitys vaihteli muuttovirtojen välillä. Asunnon pienuus, asumisen kalleus ja sopivan asunnon löytäminen vaikuttivat kuitenkin pääkaupunkiseudun ulkopuolelle suuntautuneisiin muuttoihin enemmän kuin muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle tapahtuneissa muutoissa. Kyselyn mukaan noin puolet kehyskuntiin muuttaneista mainitsi asunnon pienen ja asumisen kalleuden vaikutuksen muuttoon olleen melko tai erittäin suuri.

Myös asumisen väljyys sekä asunnon että oman pihapiirin suhteen on tärkeä houkutin kaupunkikeskustojen ulkopuolisille pientaloalueille tai maaseudulle muuttamisessa.

”No, valittiin sillä tavalla, että ensinäkin sieltä löydettiin nopeimmin ja helpoimmin meille sopiva asunto siinä vaiheessa. Ja sitten tota itse en halunnut muuttaa Helsinkiin ja liikenneyhteydet on hyvät molempien työpaikoihin. Ja sitten tota lapsiystävällinen alue ja myöskin semmoinen alue, missä on luontoa lähellä.” Nainen 29 v. Espoo

"Löytyi vapaa tontti, jolle uusi oma omakotitalo rakennutettiin. Palvelutarjontaan ja liikenneyhteyksiin ei hirveästi kiinnitetty huomiota, kun meillä on auto ollu aina, niin liikkuminen hoituu sillä. Kyllähän nyt vähän kateltiin noita busseja, mitkä on täällä kyllä tosi huonot, mutta lähinnä autolla. Lapset liikkuu bussilla." Mies 36 v. Hyvinkää

"No oikeestaan asunto sinänsä ihan kokonaisuudessaan ratkaisi sen, että ei niinkään muu, että löydettiin sopiva asunto. Periaatteessa olis ollu ihan sama olisko se ollu Pohjois-Helsingissä vai sitten Vantaalla. No Espoota me ei oikeestaan mietittykään, että ehkä se edullisuus, Vantaan edullisuus teki sen." Nainen 29 v. Espoo

Toimivat ja monipuoliset liikenneyhteydet vaikuttavat asuinpaikan valinnassa vahvasti. Liikenneyhteyksien toimivuuteen kiinnitettiin huomiota erityisesti työmatkan kulkemisen näkökulmasta. Varsinkin sellaiset henkilöt, jotka asuvat pääkaupunkiseudun ulkopuolella, mutta käyvät pääkaupunkiseudulla töissä, kiinnittävät huomiota liikenneyhteyksiin.

"Oikeestaan täytyy sanoa, että ainut, mitä me ajateltiin loppuun asti, oli toi kulkeminen eli liikenneyhteydet, että tästä menee linja-autot ja juna Helsinkiin. Mutta sitten tota palvelupuolta ei ihan niin tarkkaa mietitty." Nainen 34 v. Kirkkonummi

"Joo, Tuusula ei itse asiassa ollut mitenkään vahvana vaihtoehtona edes mielessä tai oikeastaan niin kuin juurikaan mielessä. Koska me haettiin radan varrelta asuntoa, että päästäisiin junalla kulkemaan töihin, kun ollaan Helsingin keskustassa molemmat töissä. Tää tuli niin kuin yllättäen vastaan. Mutta katottiin aika paljon myös esimerkiksi Keravalta ja Vantaalta." Nainen 31 v. Tuusula

"Liikenneyhteydet on erittäin tärkeä asia. Koska en halunnut muuttaa täällä mihinkään muuhun, kuin tähän Länsiväylän varteen, että tästä on helppo kulkea Helsinkiin. Eliikkä tota pääkaupunkiin hyvät yhteydet." Nainen 53 v. Espoo

"Itse asiassa painoi hyvin paljon, että Siuntioista pääsee junalla, ja täällä on junarata, mutta ikävä kyllä VR on koko ajan supistamassa näitä meidän junavuoroja. Eliikkä lopputulos on nyt sitten se, että täällä ei voi elää ilman autoa, ja auto mulla on. Palvelut täällä on hyvät, et se oli kanssa sellainen, että löytyy kauppaa ja uimahalli täällä löytyy ja jopa elokuvateatteri, mikä on aika harvinaista näin pienellä paikkakunnalla." Nainen 40 v. Siuntio

Kuten edellä olleista sitaateista saattaa huomata, toimivat liikenneyhteydet saivat haastatteluisissa kaksi eri merkitystä. Julkisten liikennevälineiden käyttäjille toimivat liikenneyhteydet merkitsivät sopivia vuorovälejä ja mahdollisuuksia eri kulkuvälineiden käyttämiseen. Omalla autolla liikkujille toimivat liikenneyhteydet merkitsevät hyvien tieyhteyksien läheisyydessä asumista ja näin mahdollisuutta siirtyä omalla autolla sujuvasti paikasta toiseen.

Luonnonläheisyys ja asuinalueen rauhallisuus ovat useissa asumistoiveita mittaavissa tutkimuksissa osoittautuneet suomalaisille tärkeiksi asioiksi. Niin myös tässä tutkimuksessa. Monet haastateltavat olivat koiranomistajia, joille lemmikkien ulkoiluttamismahdollisuudet olivat keskeisessä asemassa uutta asuinpaikkaa valittaessa

"Liikenneyhteyksien lisäksi mulle vaikuttaa hirveen paljon se, että tässä on luonto lähellä. Koska mulla on koira, niin tässä on hyvä lenkkeillä. Täällä on erittäin paljon erilaisia vaihtoehtoja, voi lähteä merenrantaan, voi mennä metsään, tuolla on luontopolkuja. Ei tarvi lähteä aina samalle reitille, että sillä on iso merkitys. Sitten vasta kolmanneksi nämä palvelut. Että kun nää palvelut on kuitenkin tossa saatavilla niin kun liikenneyhteyksien päässä. Niin tuota, tässä järjestyksessä ehkä." Nainen 53 v. Espoo

Haastattelujen tulokset ovat tältä osin yhteneväisiä kyselyn tulosten kanssa. Luonnon merkitys oli pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneille huomattavasti tärkeämpi tekijä kuin pääkaupunkiseudulle tai pääkaupunkiseudun sisällä muuttaneille. Toisaalta pääkaupunkiseudun sisällä muuttaneiden asuinpaikan valitsemiseen luonto vaikutti

enemmän kuin muualta muuttaneiden valintaan. (Kytö ja Väliniemi 2009.)

Myös kaupungin keskustassa asuvat arvostivat rauhallisuutta samaan aikaan toimivan ja monipuolisen palvelutarjonnan kanssa. Kaupungin keskustassa asuminen ei suinkaan merkitse luonnonläheisten arvojen väheksymistä.

"Se on lähellä keskustaa. Silti syrjässä siitä. Siellä ei minkäänlaista läpikulkuliikennettä, mikä on mulle, vaikka olenkin kaupunkiasuja, niin en pidä autoista niin sanotusti. Oma rauha ja sitten asun lähes keskellä Helsingissä silti, kun mä avaan ikkunan, niin on hiirenhiljaista niin se on mahtava juttu." Mies 31 v. Helsinki

Myös uuden asuinalueen maineella ja siitä muodostuvilla mielikuvilla oli merkitystä uuden asuinpaikan valinnassa. Joitain kaupunginosia ja kuntia suositaan, kun toisiin ei missään nimessä haluta muuttaa. Mielikuvien todenperäisyydellä ei ole merkitystä, sillä esimerkiksi julkisessa keskustelussa muodostuneet näkemykset riittävät ohjailemaan ihmisten muuttopäätöksiä.

"Oikeastaan mun mies oli tarkempi, että mulle olisi käynyt joku muukin, että ei ollut sijainnilla niin väliä. Hän on muuttanut itse Turusta Helsinkiin, niin hänellä ei ollut muita kokemuksia, kun Lauttasaaresta. Hän ei sitten halunnut omasta mielestään huonompaan suuntaan eli ainakaan mihinkään Itä-Helsingin suuntaan. Oikeastaan länsi oli ainut vaihtoehto. Espoo oli alueena hänen mielestään rauhallisempi ja lapsen kannalta turvallisempi asuinympäristö." Nainen 34 v. Espoo

"Jossain vaiheessa katsastettiin koko Etelä-Suomea. Ennen kuin muutettiin tähän, niin Tuusulassa ja Kirkkonummella ja tuolla pyörittiin, niin kuin eri paikoissa. Täytyy sanoa, että se avas kyllä mun silmät. Totesin, että äkkiä Sipooseen ja nopeesti, että aivan hirveitä paikkoja. Mun mielestä Kirkkonummi oli aivan järkyttävä, en uskonut että me ollaan es Suomessa, koska siellä oli poltettuja autoja keskustassa ja grafitteilla piirrettyjä seinii vanhoissa kerrostaloissa ja aivan rapistuneita

ulkorakennuksia. Mä aattelin, että tää ei oo totta, mä en oo ikinä ennen aikaisemmin käynyt siellä. Tää kyllä tuli arvoon arvaamattomaan tää Sipoo, että ei täällä nyt tommoista oo. Totta kai joka paikassa on ongelmansa ja oon kuullutkin ystäviltä, että onhan täälläkin Sipoon keskustassa, niin totta kai nuoriso, osa porukasta on levotonta. Näinhän se varmaan vähän joka paikassa, mutta se niin kuin avas silmät, kun tossa pyörittiin. Ja Tuusulassakin niin ei, kyllä äkkiä tänne takaisin ja todettiin, että tää on meidän paikka." Nainen 37 v. Sipoo

Kyselyn tulosten perusteella kunnan maine merkitsi pääkaupunkiseudun sisällä muuttaneille selvästi enemmän kuin muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle muuttaneille (Kytö ja Väliniemi 2009).

Uudesta asunnosta ja asuinalueesta keskusteltaessa haastateltavilta kysyttiin edellisen ja nykyisen asunnon talotyyppistä sekä omistussuhteesta. Haastattelujen perusteella näyttää siltä, että pääkaupunkiseudun sisällä muutetaan samanlaiseen talotyyppiin kuin missä aikaisemmin on asuttu, esimerkiksi kerrostalosta kerrostaloon. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muutettaessa vaihtuu helpommin myös talotyyppi. Kerrostalosta siirrytään omakoti- tai rivitaloon. Muuttajan/muuttajien elämäntilanne vaikuttaa merkittävästi uuteen asuntoon. Lapsiperheet tarvitsevat lisää tilaa, jolloin ne muuttavat pientaloon osittain siksi, ettei riittävän suuria kerrostaloasuntoja koeta olevan tarpeeksi tarjolla. Ikääntyvät puolestaan ajattelevat asumisensa helppoutta ja isoksi käynyt pientaloasunto vaihtuu pienempään ja helppohoitaisempaan kerrostaloasuntoon.

Haastattelujen perusteella omistussuhteissa ei tapahdu merkittäviä muutoksia. Omistusasunnossa aikaisemmin asuneiden uusi asunto on myös omistusasunto ja samoin vuokralla asuvat ovat vuokralaisina myös uudessa asunnossaan. Pienellä osalla haastateltavista uuden asunnon omistussuhde on muuttunut vuokrasuhteesta/asumisoikeusasunnosta omistusasuntoon tai omistusasunnosta vuokra-asuntoon. Omistussuhteen muutoksen taustalla on tällöin muutos haastatellun henkilön taloudellisessa tilanteessa. Omistusasunnosta vuokralle siirryttäessä syynä on esimerkiksi avioero.

2.2.3 Muuttamiseen liittyneet ennakko-odotukset

Muuttaminen uuteen asuinpaikkaan on aina isompi tai pienempi elämänmuutos. Uuteen asuinpaikkaan sopeutumiseen saattaa liittyä monenlaisia kielteisiä ennakkoluuloja, mutta myös myönteisiä ennakko-odotuksia uuden asuinpaikan tarjoamista mahdollisuuksista.

Tässäkin tutkimuksessa haastateltavien enemmistöllä oli erilaisia uuteen asuinpaikkaan muuttamiseen liittyviä ennakko-odotuksia. Odotukset kohdistuivat siihen, miten jokapäiväinen elämä uudessa asuinpaikassa lähtee sujumaan. Miten perhe sopeutuu uuteen asuinpaikkaan ja uudelleen asuinympäristöön? Minkälaiset suhteet uusiin naapureihin rakentuu ja löytyykö uudesta asuinympäristöstä uusia ystäviä? Minkälaiseksi paikasta toiseen liikkuminen muodostuu? Sujuuko se vai ilmeneekö sellaisia ongelmia, jotka saavat kaipaamaan entiseen asuinpaikkaan. Miten alueen palvelut toimivat käytännössä?

”Ei oikeastaan tän paikan suhteen. Mutta just sen suhteen, että miten sitä oppii kulkemaan ja onko liian hankala toi työmatkakuvio, just kun julkisilla haluttiin liikkua. Ja sitten tosiaan se, että meillä ei omaa lähipiiriä asu täällä, niin siltä kannalta vähän mietittiin. Mutta ei oikeastaan suoranaisesti sen suhteen, että minkälainen paikka Tuusula on asua ihan sellaisenaan. Ennemmin kyllä odotettiin noin niin kuin positiivisena asiana. Jotenkin myös Tuusulan maine jollain tavalla, just tää kulttuuritarjonta ja muu, niin se tuntuu ihan mukavalta myös, että on sitten itelläkin tässä ihan lähellä.” Nainen 31 v. Tuusula

”Totta kai sitä mietti sillai, että siirtyi omistusasuntoon, niin totta kai sitä miettii, että tekeekö ns. oikean ratkaisun itselleen ja perheelleen. Ja oli jotakin tietoa siitä asuinalueesta, mutta ei sitä niin hyvin tuntenut kuitenkaan, että sitten sitä miettii, että viihtyykö siellä. Ja sitten just mietti tietysti lapsen kannalta, että miten sillä alueella toimii päivähoitopalvelut ja mistä lapsi saa sen päivähoitopaikan. Siis yleensäkin semmoista viihtyvyyttä miettii ja myöskin sitten ihan sitä taloa, kun se on kerrostalo, että minkälainen tää yhtiö ja näin tällaiset asiat.” Nainen 29 v. Espoo

Sosiaalinen puoli liittyy vahvasti uuteen asuinpaikkaan muuttamiseen. Uuteen asuinpaikkaan sopeutumiseen kohdistuukin monenlaisia ennakko-odotuksia. Tutustuuko uusiin ihmisiin ja löytyykö uusia ystäviä vai jääkö yhteisön ulkopuolelle? Sopeutuminen tai sopeutumattomuus on pitkälti muuttajasta itsestään kiinni. Kukaan ei tule kotoa hakemaan, vaan naapureihin ja muihin uuden asuinympäristön ihmisiin on tutustuttava oma-aloitteisesti.

”Muutto arvelutti kyllä, että miten tullaan sopeutumaan tälle alueelle, kun on ihan uusi elämäntilanne pienen lapsen kanssa tavaltaan muutetaan tällaiseen palveluttomaan paikkaan. Missä ei ole tuttuja ihmisiä ympäristössä ja minkälainen tää asuminen tämöisessä taloyhtiössä, kun on yhdet naapurit seinän takana. Kyllä oikeastaan vastasi näitä ennakko-odotuksia, että sopeutuminen on vienyt aikaa, edelleenkin mietin viikoittain. Ja aina, kun palataan reissusta, onko tää se meidän koti. Pikkuhiljaa lämpenee tälle alueelle ja tälle asunnolle, mutta ihan vielä täysin en voi sanoa, että olisin henkilökohtaisesti sopeutunut. Mies ehkä paremminkin, mutta hän ei vietäkään täällä sitten niin paljon aikaa. Toki ollaan tutustuttu alueen ihmisiin ja jonkun verran naapureihin, mutta täytyy sanoa, että oli ennakkoluuloja.” Nainen 34 v. Vantaa

Kaikilla asuinalueilla on oma maineensa. Toisilla se on hyvä ja toisilla huono. Alueen maine näkyy helposti uuteen asuinalueeseen kohdistuvissa ennakkokäsityksissä.

”No meillä ei ollut mitään mielikuvaa Kera-vasta, elikkä se oli ihan semmoinen hyppy tuntemattomaan. Totta kai se vähän mietitytti, kun Keravalla on ainakin meidän korvissa ollut aikaisemmin vähän semmoinen huono kaiku, mutta luulot osoittautui sitten vääriksi, että ollaan viihtynyt kyllä todella hyvin.” Nainen 32 v. Kerava

”Vähäsen oli tota sillai, että koska muutin tämmöiseen viime vuosisadan alkupuolella rakennettuun asuinalueeseen niin mulla oli semmoinen tietty ennakkokäsitys, että minkä tyyppisiä ihmisiä siellä saattaisi asua. Ja mun tällainen stereotypia oli, että siellä asuu elä-

keikäistä ruotsinkielistä niin sanottua paremmin toimeen tulevaa väkeä. Mikä osiltaan pitää paikkansa, mutta siellä myös asuu monikäisiä ja jopa nuorempiakin.” Mies 31 v. Helsinki

Haastateltavien vähemmistöllä ei ollut uuteen asuinpaikkaan muuttamiseen liittyviä ennakkoodotuksia. Kuten seuraavat haastattelusitaatit havainnollistavat, auttavat monet aikaisemmat muuttokokemukset sopeutumaan uuteen paikkaan muutettaessa. Toisaalta ilman ennakkoodotuksia muuttaminen helpottaa paikkaan sopeutumista ja tuottaa vähemmän pettymyksiä. Se on eräänlainen turvakeino oman sopeutumisen helpottamiseksi. Ennakkoodotuksia ei haastateltavilla ollut myöskään niissä tapauksissa, joissa uusi asuinpaikka oli entuudestaan tuttu.

”Ei. Minä oon muuttanut niin monta kertaa, että ei minua tällaiset asiat arveluta.” Nainen 53 v. Espoo

”Ei koska siinä tyttö asui, kun meiltä on tommosen kilometrin verran tyttären luo. Kun koirien kanssa siellä käveltiin niin, tiedettiin siitä alueesta jo.” Nainen 59 v. Riihimäki

”No ei, ei oikeastaan sinällään, koska mä olin kuitenkin tai oon tuolla maalla viettänyt myös aikaa, että se ei ollut sillä lailla mitään uutta tai mitenkään shokki. Ehkä Sipoon huonot palvelut yllätti, että mä en ollut aikaisemmin käynyt Sipoossa, että ehkä se yllätti vähän, että täällä oli niin huonosti yhtään mitään.” Nainen 37 v. Sipoo

2.3 Liikkuminen

Pääkaupunkiseudun sisällä, pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin ja muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle muuttaneiden henkilöiden päivittäistä liikkumista koskevissa kysymyksissä keskityttiin pääasiassa työmatkojen kulkemiseen. Lapsiperheiden vanhemmilta tiedusteltiin myös lasten koulu- tai päiväkotimatkan pituutta ja sen kulkutapaa.

Haastateltujen henkilöiden työmatkojen pituuksissa oli suurta vaihtelua. Lyhimmillään työmatka on muutamia satoja metrejä. Pisimmillään

neljä sataa kilometriä haastateltavalla, joka asuu Espoossa, mutta jonka työpaikka sijaitsee Kuopiossa. Haastateltava ei tosin päivittäin kulje matkaa, vaan kertoo tekevänsä paljon etätöitä ja ainoastaan ajoittain käyvänsä varsinaisella työpaikallaan Kuopiossa.

Tehtyjen haastattelujen perusteella muuttamisen uuteen omia asumistoiveita ja -tarpeita paremmin vastaavaan asuinpaikkaan on useimmissa tapauksissa pidentänyt työmatkaa riippumatta siitä, mistä ja mihin henkilö on muuttanut. Esimerkiksi muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle muuttaneiden työpaikka on vaihtunut, eikä uusi asunto välttämättä sijaitse työpaikan läheisyydessä. Varsinkin pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneiden lapsiperheiden vanhemmilla työmatkat ovat saattaneet pidentyä huomattavastikin. Työmatkojen pidentymistä ei kuitenkaan piderä ongelmana, jos on päästy asumaan toiveiden mukaiseen asuinpaikkaan.

Toisaalta pääkaupunkiseudulta naapurikuntiin muuttaneiden työpaikka saattaa sijaita lähempänä kotia kuin aikaisemmin. Työmatkan pituuteen vaikuttaa ratkaisevasti se, pysyykö työpaikka samana muuton jälkeenkin vai muuttuuko työpaikka muuton yhteydessä.

Enemmistö haastatelluista kulkee työmatkansa omalla autolla. Oman auton käyttämistä julkisten liikennevälineiden sijaan perustellaan yksinkertaisesti sillä, että omalla autolla pääsee nopeammin perille kuin julkisilla kulkuvälineillä. Työmatkan pituutta mitataan entistä enemmän aikana kilometrien sijaan. Kaikki haastateltavat eivät edes osanneet sanoa kilometreinä työmatkansa pituutta, mutta sen kulkemiseen menevä aika osattiin ilmoittaa. Onkin ilmeistä, että maantieteelliset etäisyydet menettävät autoilun kehittymisen myötä merkitystään.³

”Jos mulla menee omalla autolla seitsemän minuuttia, niin julkisilla menis puol tuntia.” Mies 36 v. Helsinki

³ Juntto (2008) kritisoi työmatkan pituuden ilmoittamista minuutteina. Kulkuväline vaikuttaa matkaan, joka esimerkiksi puolessa tunnissa pystytään kulkemaan. Kävelijä kulkee puolessa tunnissa pari kolme kilometriä, autoilija moottoritiellä jopa viisikymmentä kilometriä. Julkisen liikenteen käyttäjät ovat näiden kahden ääripään välissä.

Pienten lasten vanhemmat perustelevat oman auton käyttämistä paitsi ajansäästöllä myös liikumisen sujuvuudella, sillä työpaikalle mennessä lapsi viedään päivähoitopaikkaan ja töistä kotiin palattaessa haetaan päivähoitopaikasta.

"Sitten tulevaisuudessa, kun palaan töihin, niin autolla. Oikeestaan mä haluaisin käyttää julkisia, kun mä totuin siihen että mä en oikeestaan haluis käyttää autoa, mutta oikeestaan matkan pituus. Kun on pieni lapsi, niin mulla menis varmaan puoltoista tuntia, kun toi julkinen liikenne Vantaa-Espoo-poikittaisliikenne on aika huono." Nainen 29 v. Espoo

"Lapsi viedään päiväkotiin. Ja meillä on vielä sellainen hölmö tilanne, että molemmat kuljetaan samaan työpaikkaan ja molemmat käytetään autoa. Eli erittäin epäekologista, mutta muuten ei pysty viemään lasta hoitoon." Nainen 34 v. Espoo

Julkisia kulkuvälineitä kritisoidaan myös siitä, ettei niitä kulje riittävästi tai yhteydet eivät ole sopivia. Helsingissä asuva haastateltava (Mies 36 v.) kertoo, että 15 kilometrin työmatkan kulkeminen edellyttäisi kolmen bussin vaihtamista perille pääsyyn. Omalla autolla sen sijaan pääsee kotiovelta suoraan työpaikalle ilman hankalia kulkuvälineen vaihtoja.

"Yksinkertaisesti niitä ei kulje tai sitten tosi hankalasti. Että nytten tässä uudessa paikassa varmaan vois kulkea ehkä paremminkin, mutta Espooseen tuskin pääsee. Sitten se kestää jo niin kauan, että siinä ei oo mitään järkeä. Tosi huonosti kulkee linja-auto. Siitä on joskus otettu selvääkin näistä, miten ne kulkee ja menee, niin aika hankalasti. Omalla autolla on 20 minuutissa keskustassa Helsingissä." Nainen 37 v. Sipoo

Oman auton käyttämistä perustellaan myös vapaudentunteella ja sillä, että sen käyttöön on totuttu. Auton merkitys korostuu mukavana, helppona ja nopeana kulku- ja kuljetusvälineenä, minkä lisäksi auton omistamisen myötä korostuu riippumattomuus aikatauluista, reiteistä tai tuttavien kyydeistä.

"Koska auto antaa mulle vapautta. Se on mulla ollut 18-vuotiaasta käytössä. Nykyisessä paikassa on kaupat kaukana ja en mä halua kanniskella mitään. Mä oon 58 v. Mä oon 18-vuotiaasta joka päivä kulkenut autolla, niin paitsi kerran vuodessa, kun auto on huollossa, silloin mä meen bussilla. Mun perheessä oli 2 autoa silloin, kun perhe oli koossa ja kaikki oli paikalla ja mulla on aina ollut oma auto."

Nainen 58 v. Vantaa

Perinteisen yksityisautoilun ja julkisen liikenteen vastakkainasettelun lisäksi haastatteluissa esiintyy hyötyliikunta/julkinen liikenne -asettelu. Uuteen asuinpaikkaan muuttamisen myötä pidentynyt työmatka vaatii tottumista, sillä työmatkan kulkeminen ei enää onnistu hyötyliikuntana, vaan on käytettävä julkisia liikennevälineitä.

"Kyllä tulee alkuun olemaan tosi hankalaa, vaikeeta. Mähän menin ennen kävelen ja pyörällä, että enemmän tuntuu, että on sidottu näihin julkisiin. Ennen oli helpompi liikkua, semmoista hyötyliikuntaa harrastaa. Miehellä on auto käytettävissä, mutta mulla ei." Nainen 34 v. Vantaa

Vähemmistö haastatelluista käyttää työmatkoihinsa julkista liikennettä. Espoosta Hakanieheen töihin kulkeva haastateltava katsoo työmatkan sujuvan julkisilla liikennevälineillä nopeammin omalla autolla kulkemisen ja ruuhkissa istumisen sijaan.

"Tietysti julkisen liikenteen käyttäjänä toivoisi, että esimerkiksi just Espoon suunnalla, että nää vuorovälit olisi tiheämmät, mutta varsinkin Espooseen meneminen tuntuu olevan tosi vaikeata. Mutta pääsääntöisesti hyvää, koska sitten kun vertaa siihen, että jos lähtee autolla jurnuttamaan tuonne Länsiväylälle niin kyllä bussilla pääsee nopeammin." Nainen 29 v. Espoo

Ainoastaan yhdessä haastattelussa puhutaan varsinaisesti ympäristönsuojelullisista näkökohdista.

"Siihen on monta syytä. Varmaan ihan ensimmäiseksi on eettinen syy, koska mä en koe, että mun liikkumisen pitäisi olla niin tärkeätä,

ellei sitten työ sitä erityisesti vaadi, että mä olen oikeutettu tuhlaamaan niin paljon, kun auto esimerkiksi tuhlaa. Niin sen takia käytän julkisia, koska Helsingissä niin hyvin järjestetty ne, niin miksei niitä käyttäisi.” Mies 31 v. Helsinki

Perheellisiltä haastateltavilta tiedusteltiin myös lasten päivähoitopaikka- tai koulumatkan pituutta. Perheellisille henkilöille uuden asuinpaikan valinnassa on tärkeää, että päivähoitopaikka tai koulu sijaitsee kodin lähellä ja matka sinne on turvallinen. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneilla perheellisillä henkilöillä matka esimerkiksi lähimpään kouluun olisi aikaisemmassa asuinpaikassa ollut usein nykyistä turvattomampi kulkea ja monesti myös pidempi.

”700 metriä on koululle, että se vaikutti just tähän ostopäätökseen.” Nainen 27 v. Nurmijärvi

”Varmaan semmonen muutama kymmenen metriä. Takapihalla on ruotsinkielinen koulu, mihin lapset menee. Edellisessä asuinpaikassa olis ollut koulu kahden ja puolen kilometrin päässä.” Nainen 37 v. Sipoo

”Tällä hetkellä on sellainen tilanne, et meillä on kaksi lasta ja tarhaan on matkaa 1 ½ kilometriä. Me ei olla siinä ihan viereisessä päiväkodissa, mutta että ei olla haluttu siihen siirtyäkään, eli ollaan tykätty niin paljon siellä, missä tällä hetkellä ollaan. Eli ihan kohtuullinen matka. Ja se mikä meillä tekee tuota plussaa on, että hoitopaikka on työmatkan varrella.” Nainen 32 v. Kerava

”No ilmeisesti 2 kilometriä. Lähin ala-aste on ihan vieressä, mutta se on nimenomaan Kervan puolella ja mä en oo ihan varma, että kuinka hyvin yhteistyö kuntien välillä vielä toimii siinä suhteessa, että oisko siihen mahdollisuutta päästä vai. Voi olla, että 2 kilometrin päässä on Tuusulassa lähin alakoulu.” Nainen 31 v. Tuusula

Päivähoitomatkojen kulkeminen hoituu vanhempien työmatkojen yhteydessä. Koulumatkansa lapset kulkevat kävellen tai pyörällä. Pisimmät koulumatkansa isommat lapset kulkevat julkisilla liikennevälineillä.

2.4 Palvelujen käyttäminen

2.4.1 Palvelujen saatavuus asuinalueella

Jonkin verran yllättävänä palveluiden saatavuuteen liittyvänä asiana haastatteluissa paljastuu, että enemmistö haastatelluista kokee palvelujen saatavuuden omalla asuinalueellaan huonoksi. Pääkaupunkiseudun kaupungeissa voisi helposti olettaa palveluiden olevan lähellä toisin kuin maaseudulla, mutta myös kaupungeissa asuvat toteavat, ettei palveluja ole lähellä, vaan esimerkiksi lähimpään päivittäistavarakauppaan saattaa olla useamman kilometrin matka. Esimerkiksi Helsingissä asuva haastateltava (Mies 36 v.) kertoo, että lähimpään päivittäistavarakauppaan on matkaa noin neljä kilometriä. Omalla asuinalueella ei muutenkaan ole palveluja tarjolla. Haastateltavan mukaan on matkustettava kymmenen kilometriä ja sitten palvelut löytyvät. Seuraavat haastattelusitaatit havainnollistavat hyvin tyytymättömyyttä oman asuinalueen palvelutarjontaan:

”Tuomarilassa oikeastaan ollenkaan minkäänlaisia palveluita, että lähin palvelukeskus on Espoon keskustassa. Meiltä 2–3 kilsaa ja sitten on toisessa suunnassa Kauniainen, että oikeastaan niitä ei ole. Mutta täällä on lähiseudulla Omenaa ja Selloa ja noita muita, että pääsee tietenkin sitten autolla, kun on auto käytettävissä. Ihan jokaista maitopurkkia ei tule lähdettyä hakemaan päivisin, kun lapsen kanssa kotona ollaan, kun ei ole autoa käytettävissä.” Nainen 34 v. Espoo

”Täältä ei löydy palveluja. Tai sitten löytyy tuolta Sipoon keskustasta, mutta sinne on semmoinen vajaa 20 kilometriä ja se on ihan väärään suuntaan. Mä oon samassa ajassa Jumbossa tai Itäkeskuksessa. Mä en käy Sipoon keskustassa koskaan, koska mun ei tarvi asioida siellä. Eikä sielläkään, se palvelujen taso on äärimmäisen heikko, että se on todella onneton. Mä uskon, että Sipoon kehittämätömyys johtuu siitä, että ei oo haluttu kehittää eikä panostettu, koska Helsinki on vieressä. Ja sieltä ihmiset hakee niitä palveluja.” Nainen 37 v. Sipoo

Palvelujen huonoa tarjontaa ei toisaalta erityisesti kritisoida, sillä pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin muuttaneet asioivat edelleen pääkau-

punkiseudulla ja erityisesti Helsingissä. Haastattelutavat pitävät välimatkoja niin lyhyinä, että pääkaupunkiseudun kuntien palvelutarjonta tyydyttää ne tarpeet, joihin oman asuinkunnan palvelutarjonta ei kykene. Muuttajien nykyisen asuinkunnan päättäjille sekä palvelujen tarjoajille tämän pitäisi antaa ajattelemisen aihetta.

Palvelujen huono saatavuus omalla asuinalueella ei ole haastatelluille mikään yllätys, vaan se on huomattu jo muutettaessa. Huomiota herättävä seikka haastattelujen tuloksissa on, ettei uuteen asuinpaikkaan muutettaessa hyvä ja monipuolinen palvelutarjonta ole ollut kenellekään haastateltavalle tärkein uuden asuinpaikan valintakriteeri. Asuinpaikkaa valittaessa kiinnitetään enemmän huomiota esimerkiksi rauhalliseen ympäristöön kuin palvelujen läheisyyteen. Vaikka palveluja arvostetaan, näyttää asumismuoto painavan valintoja tehtäessä enemmän kuin lähellä olevat palvelut. Palveluiden merkitys huomataan vasta, kun alueelle on muutettu ja arjen pitäisi sujua vaivattomasti.

Vähemmistö haastatelluista pitää palvelujen saatavuutta omalla asuinalueellaan hyvänä.

"Kyllä siis hyvät palvelut on, että oikeastaan jopa ilman autoa on melkeinpä kaikki saatavilla. Sillä lailla lähellä ja monipuoliset palvelut kyllä. Ei oo oikeastaan tullut mitään selkeää vastausta vielä, joka olis koettu puuttuvan kokonaan." Nainen 31 v. Tuusula

"Erittäin hyvänä, että kaupat ja kauppakeskukset on lähellä. Ja päiväkotitien toisella puolella ja bussipysäkit, että oikein hyvin kaikki apteekit ja sun muut." Nainen 29 v. Espoo

"Minusta tässä on ne palvelut, mitä minä tarvitsen, niin hyvin lähellä. Tästä on hyvät yhteydet kauppoihin, mitä mä nyt yleensäkin tarvitsen tässä päivittäisessä. Sitten tämä uimahalli on lähellä, mä käyn uimassa paljon. Kirjastoa mä en oikein paljoa käytä, sekin olis tosiaan aika lähellä, koska mä ostan kaikki ne kirjat mitä mä tarvitsen. Oikeastaan tällä hetkellä mä en käytä muita kuin uimahallipalveluja ja kauppalpalveluja täällä." Nainen 53 v. Espoo

Kaikki haastateltavat eivät halua palveluita lähele, jotta oma asuinympäristö pysyisi rauhallisena ja siistimpänä. Kauppojen, kioskien ja pubien ympäristön koetaan roskaantuvan helposti. Tämän

lisäksi erityisesti pubien ja ravintoloiden katsotaan keräävän alueen ongelma-asukkaat paikalle, jolloin mahdollisuus erilaisiin ympäristölle aiheutuviin häiriöihin lisääntyy.

"Palveluita ei juuri ole ja se on ihan meidän tietoinen valinta, että ei haluttukaan. Alue on paljon siistimpi, kun siinä ei mitään kauppajoja ihan vieressä ole." Nainen 32 v. Kerava

"Ei siellä ole mitään. Ensimmäinen kauppa on yli kilometrin päässä, joka myöskin tekee siitä asuinalueesta erittäin rauhallisen ja se on kuin herran kukkarossa asuisi, kun ei ole yhtään kioskia, ei minkäänlaista pubia, ei mitään semmosta, josta tää sosiaaliväki ajautuu joka puolelle häiriköimään." Nainen 58 v. Vantaa

Palveluiden saatavuusteeman yhteydessä haastateltavilta kysyttiin, mitä palveluja he toivoisivat omalle asuinalueelleen. Sikäli kun toivomuksia esitettiin, toivottiin päivittäistavarakauppaa lähemmäksi tai vähän isompaa ja tuotevalikoimaltaan monipuolisempaa kauppa.

"Toivoisin pientä lähikauppaa. Semmoista mistä saa maitoa, tai elintarvikeliikkeitä saa, mutta tammoinen niinku ns. normaali kauppa tyliin vaikka Siwa, niin se olis kyllä ihan ehdoton." Nainen 34 v. Espoo

Auton omistaville henkilöille päivittäistavaroiden hankkiminen ei aiheuta ongelmia, sillä he voivat asioida autollaan kaupassa. Autottomille henkilöille, jotka joutuvat asioimaan päivittäistavarakaupassa julkisilla liikennevälineillä, pyörällä tai kävellen, pitkä matka aiheuttaa ongelmia raskaiden kantamusten kanssa liikkumiseen liittyvinä vaikeuksina ja epämukavuuksina.

Päivittäistavarapalveluiden parantamisen lisäksi perheelliset haastateltavat toivovat lisää päiväkotipaikkoja. Erityisesti kasvavilla asuinalueilla päiväkotipaikoista saattaa tulla pulaa, kun lasten määrä lisääntyy nopeammin kuin kunta kykenee lisäämään päivähoitopalvelujen tarjontaa.

"Ilmeisesti on sellainen tilanne, että päiväkotien suhteen meidän asuinalueella on liian vähän paikkoja. Se tuntuu olevan monella äidillä semmoinen huoli, että ei tiedä oikein, että mihin ne lapset sitten saa siinä vaiheessa

hoitoon, kun tulee töihin lähden aika. Se on varmaankin sellainen, että kun asuinalue on kasvanut ja päiväkotipaikkoja ei oo lisätty, niin se on ehkä yksi ongelma.” Nainen 31 v. Tuusula

Omale asuinalueelle ei välttämättä osata toivoa lisää palveluja, sillä moni varsinkin Espoossa tai Vantaalla asuva haastateltava toteaa, että Helsinki on niin lähellä, että siellä voi käyttää palveluja. Pienemmissä kunnissa asuvat suhtautuvat realistisesti palvelutarjontaan ottaen huomioon oman asuin-kunnan koon sekä suurempien naapurikuntien monipuolisemman palvelutarjonnan, kuten esimerkiksi seuraavasta haastattelusitaatista käy ilmi.

”No ei oikeastaan semmoisia järkeviä. Tietysti olishan se kiva, jos olis muitakin kauppoja kun ruokakauppa, mutta tää on 5 000 asukkaan kunta niin sen tietää, että tänne ei tuu muita kauppoja. Kunnan palvelut ja kirjasto- ja terveyskeskuspalvelut niihin mä olen erittäin tyytyväinen. En mä osaa silleen kaivata, että tässä kestää viisitoista minuuttia ajaa Lohjalle tai Kirkkonummelle, jos mä haluan mennä johonkin isompaan kauppaan.” Nainen 40 v. Siuntio

2.4.2 Palvelujen käyttäminen työmatkan yhteydessä

Oman asuinalueensa palvelutarjontaan tyytymätömien haastateltavien päivittäinen liikkuminen ja työmatkojen kulkeminen vaikuttaa palvelujen käyttämiseen. Esimerkiksi päivittäistavaroiden hankkiminen työpaikan läheisyydessä olevista tai työmatkan varrella olevista kaupoista on tavallista. Tuusulassa Keravan rajan tuntumassa asuva haastateltava kertoo käyttävänsä Keravan tarjoamia palveluja käytännön syistä.

”Kun kulkee töistä, niin siinä on matkan varrella, kun Keravalta tullaan junalla ja muutenkin, niin Keravan kaupat on lähempänä meitä. Postin suhteen esimerkiksi niin itse asiassa vaikka me asutaan Tuusulassa, niin meidän postit, jotka täytyy postista hakea, niin tulee Keravalle. Kirjastot ja muut tällaiset niin asioidaan Keravalla.” Nainen 31 v. Tuusula

Sipoossa asuva, mutta Espoossa työskentelevä haastateltava käyttää palveluita Espoossa tai Helsingissä. Haastateltavan näkemyksen mukaan oman kunnan palvelut ovat kaukana, väärässä suunnassa tai valikoimiltaan huonoja.

”Lähimpään ruokakauppaan tästä on joku 5 kilometriä. Hätävarana voi käydä ruoka-kaupassa, mutta siinä kaikki. Ruokaostokset suoritetaan työmatkoilla, koska mies on Helsingissä töissä ja mä oon Espoossa, niin me tullaan ostokeskusten kautta kotiin. Hinnat on paikallisessa sen verran kovat, että käydään työmatkan aikana ruokaostoksilla.” Nainen 37 v. Sipoo

Päivittäistavarat ostetaan viikonloppuisin isoista automarketeista ja viikolla pienemmistä lähikaupoista. Näin eivät toimi ainoastaan perheelliset kotitaloudet, vaan myös moni yksin asuva tekee isommat ostokset viikonloppuisin ostoskeskuksissa. Isoissa automarketeissa tai ostoskeskuksissa asioimista perustellaan laajemmalla tuotevalikolla ja monipuolisemmalla palvelutarjonnalla verrattuna omaan lähikauppaan.

”Mä luulen että semmoiset välttämättömät mä hoidan työpaikan läheisyydessä eli keskustassa, jos on jotain tyyliin, että on käyty suutarilla tai pikaisesti jossain valokuvaliikkeessä tai muuta. Mutta kauppaostokset keskitetään kuitenkin ihan suunnitelmallisesti noihin suurempiin kauppakeskuksiin, että mennään jatkossakin autolla ja ihan varta vasten ostoksille. Säästää aikaa ja vaivaa, kun hakisi joka kassin erikseen kaupasta.” Nainen 34 v. Vantaa

Lapsiperheiden on helppo asioida viikonloppuisin isoissa ostoskeskuksissa, joista löytyy saman katon alta kaikki. Isoissa ostoskeskuksissa asioimista puoltaa myös se, että liikkeisiin meneminen lastenvaunujen ja -rattaiden kanssa on helpompaa kuin katutasossa oleviin liikkeisiin. Ei ole hankalia kynnyksiä ylitettävänä ja liikkeiden ovet avautuvat usein automaattisesti. Ostoskeskuksista löytyy myös tauko- ja lastenhoitopaikkoja toisin kuin kaupunkien keskustoista.

Isoissa automarketeissa tai ostoskeskuksissa asioiminen edellyttää monesti autoa ostosten kuljet-

tamisen vaivattomuuden vuoksi. Toki näihin ostopaikkoihin pääsee julkisilla kulkuvälineillä, mutta liikkumistapa vaikuttaa ostosten määrään. Autotomat kotitaloudet näyttävätkin suosivan lähipalveluja varsinkin, jos oman asuinalueen palvelutarjontaa koetaan hyväksi. Oman asuinalueen palvelujen käyttämisen myönteisenä piirteenä pidetään myös henkilökohtaisen suhteen muodostumista palvelujen tarjoamispaikkaan. Pienet palvelujen tarjoajat oppivat tuntemaan asiakkaansa ja kykenevät siten tarvittaessa tarjoamaan yksilöllisempiä palveluja.

”Asioin oman asuinalueen pienessä K-kaupassa, koska siihen on muodostunut tietynlainen suhde. Ensiksi se on pieni kauppa ja siellä on mielettömän mukava kauppia. Tietysti on jonkin verran kalliimpi, aika paljonkin kalliimpi, mutta mielellään maksaa siitä, että siellä tuntee olevansa tärkeä asiakas jokainen joka siellä käy. Ja sitten tämmöinenkin esimerkki, että joku tuote, mitä siellä ei ole ollut, on käynyt kysymässä, että löytyyköhän teiltä, niin 1–3 päivän päästä se löytyy sieltä hyllystä vaikkei sitä edes pyydä.” Mies 31 v. Helsinki

2.4.3 Muuton vaikutus palvelujen käyttöön

Suurimmalla osalla haastateltavista muutto nykyiseen asuinpaikkaan ei ole muuttanut palvelujen käyttöä mitenkään. Kun on oma auto käytettävissä, voi tarvittaessa lähteä autolla asioimaan silloin, kun haluaa.

Eniten muuttaminen uuteen asuinpaikkaan ja toiseen kuntaan on muuttanut palvelujen käyttöä siten, että on pitänyt tutustua oman kunnan ja uuden asuinalueen tarjoamiin palveluihin. Sisällöllisesti palveluiden käyttö ei ole muuttunut, vaan niiden käyttöpaikat. Yksi haastateltava kertoo, että aikaisemmin pääkaupunkiseudulla asuttaessa asioitiin isoissa ostoskeskuksissa. Nyt pääkaupunkiseudulta pois muuttamisen jälkeen ei asioida enää niin paljoa ostoskeskuksissa, vaan myös oman uuden asuinkunnan lähempänä sijaitseissa pienemmissä liikkeissä. (Nainen 27 v. Nurmijärvi) Eräs toinen haastateltava kertoo aikaisemmin pääkaupunkiseudulla asuessaan käyttäneensä linja-autoa liikkumiseen, mutta nyt hän käyttää liikkumiseen junaa.

(Nainen 32 v. Kerava) Yksi haastateltava kuvaa liikkumisessaan muuton myötä tapahtunutta muutosta seuraavasti:

”Olemme espoolaistuneet. Käytämme hirveästi omaa autoa.” Nainen 34 v. Espoo

Varsinkin pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneiden haastateltavien palvelujen käytöstä on tullut suunnitelmallisempaa pidempien välimatkojen vuoksi. Yksityisautoilun kallistumisen seurauksena yritetään välttää tarpeetonta liikkumista. Kaikenlainen asiointi ja palvelujen käyttö pyritään hoitamaan mahdollisimman rationaalisesti siten, että samalla kerralla hoidetaan monta asiaa. Ostokset tai asiointi hoidetaan esimerkiksi työmatkojen yhteydessä.

”Sanotaan, että jos mulla unohtuu maito kauppaan, niin sitten mä olen sen päivän ilman maitoa, kuin että mä hyppäisin autoon ja lähtisin hakemaan sitä. Se oli eri kun kadun toisella puolella oli kaupungissa kauppa ennen vanhaan, että sä saatoit vaikka TV-ohjelman mainoskatkolla juosta kauppaan, niin silleen se on vaikuttanut.” Nainen 40 v. Siuntio

”Lauttasaaresta tuli helpommin tehtyä sellaisia niinku extempore mennäänkö syömään tai mennäänkö kahville ja käydään elokuvissa ja näin. Tietenkin lapsen syntymäkin on vaikuttanut, että ei niin vaan lähdetä, mutta en koe lasta niin rajoittavaksi, etteikö tulisi extempore lähdettyä helpommin, jos olisi palveluita enemmän lähellä. Nyt ei oikeastaan viitsi lähteä varta vasten 3 km:n päähän kahville, että keittää sen kahvin sitten tässä kotona.” Nainen 34 v. Espoo

Yksi haastateltava kertoo, miten ravintoloissa käyminen on loppunut miltei kokonaan huonojen julkisten kulkuyhteyksien seurauksena.

”Kun asu kantakaupungissa, niin tuli useammin lähettyä ulos joko baariin tai syömään. Tämmöiset on jäänyt melkein voi sanoa et kokonaan pois. Täällä on se, et jos haluaa lähteä vaikka baariin, niin se on niin kaukana, että sinne pitäis mennä autolla. Mikä vaikut-

taa täällä on hirvittävän huonot bussiyhteydet. Mun on taksilla mentävä ja taksilla tultava jos mä jonnekin haluan. Ja ne on jäänyt kokonaan pois.” Nainen 40 v. Siuntio

Pikkulapsiperheillä muuttamiseen liittyvä perhetilanteen muutos on vaikuttanut palvelujen käyttöön varsinaista muuttoa enemmän. Esimerkiksi aikuisten ravintoloissa ja elokuvissa käynti on vähentynyt lasten myötä. Lasten myötä kunnan palveluiden käyttö on lisääntynyt neuvolassa ja lääkärissäkäynteinä sekä erilaisina pienille lapsille suunnattujen palveluiden käytönä.

2.5 Harrastukset sekä ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpito

2.5.1 Muuton vaikutus harrastuksiin

Enemmistöllä haastatelluista muutto nykyiseen asuinpaikkaan ei ole vaikuttanut harrastuksiin, vaan ne ovat pysyneet samoina. Haastateltavien harrastukset eivät ole olleet niin erityislaatuista ja paikkaan sidottuja, etteikö niitä olisi voinut harrastaa myös uuteen asuinpaikkaan muuttamisen jälkeen.

”Mun harrastukset on ihan samat kuin aina ennenkin, että mä kuljen koiran kanssa metsässä ja mä harrastan uintia ja uimahalli mulla on tuossa vieressä.” Nainen 40 v. Siuntio

Joissain tapauksissa välimatka harrastuspaikkoihin on saattanut kasvaa. Pidempiä matkoja ei pääsääntöisesti koeta ongelmallisiksi, sillä omalla autolla harrastuspaikkoihin pääsee sujuvasti. Julkisten liikennevälineiden käyttäjille pidemmät välimatkat sen sijaan ovat ongelmallisia, kuten seuraavasta haastattelusitaatista ilmenee:

”Mulla oli keskustassa Helsingissä jäsenyys kuntosalille ja jumppasalille ja mulle jäi sinne kertoja käyttämättä paljonkin, kun muutettiin tänne Tuomarilaan. Niin kyllä mietti 25 kertaa, että lähenkö maksaa linja-autolla 7 euroa edestakaisin, että menisin käyttämään ne jo maksetut jumppakerrat. Sinne jäi käyttämättä sitten.” Nainen 34 v. Espoo

Moni haastateltava kertoo toisaalta, että uuden asuinpaikan myötä on avautunut mahdollisuus uusiin harrastuksiin. Muutto nykyiseen asuinpaikkaan on parantanut erityisesti liikuntapainotteisia harrastusmahdollisuuksia. Varsinkin pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneet henkilöt kokevat uuden asuinympäristön soveltuvan aikaisempaa paremmin erilaisiin liikunnallisiin aktiviteetteihin.

”Nyt on haaveissa, että saatais vene, kun toi merenranta on lähellä. Se on tällainen perheen haave nyt. Mies kävi rannikko- ja saaristolaivurikurssin, että sillä tavalla sitä asiaa ollaan edetty. Meillä on jo venepaikka, mutta venettä ei vielä ole. Siinä voi tulla uusi harrastus ja uusia palveluita tarvis sitä myötä. Se on ensi kesän haave.” Nainen 53 v. Espoo

”On mukava tommoinen pieni niemenkärki, saari mikä ikinä onkaan, niin tulee lähdettyä yllättävän usein iltakävelylle. Ja sillai, että on kamera mukana. Siinä on meri ja siinä pysyy kiertää pieni hiekkatie, jossa on mukava käydä lenkillä. Kyllä se on lisännyt sitä. Myöskin valokuvaamista, mikä on pieni harrastus, lisännyt sitäkin, koska melkein aina kamera sitten mukana.” Mies 31 v. Helsinki

Haastattelujen perusteella pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneilla kodin merkitys korostuu vapaa-ajan viettämisessä. Kun matkat vapaa-ajanviettopaikkoihin pitenevät, ollaan valmiimpia viettämään suurempi osa vapaa-ajasta kotona. Omalta osaltaan kotipainotteisuuteen johtaa omakotitaloon muuttaminen, jolloin uusi koti pihoineen ja puutarhoineen tarjoaa aikaisempaa enemmän mielekästä tekemistä.

2.5.2 Muuttamisen vaikutus ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpitoon

Pääsääntöisesti muuttamisella ei ole ollut vaikutusta ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpitoon, sillä läheisimmät sukulaiset asuvat edelleen muutaman kilometrin päässä. Tai sukulaiset asuvat edelleen kaukana muualla Suomessa, joten pääkaupunkiseudun sisäisellä muutolla tai pääkaupunkiseudulta ympäristökuntaan muuttamisella ei ole ollut yhteydenpitoon heidän kanssaan vaikutusta. Välimatka on edelleen pitkä.

Muuttamisen vaikuttamattomuutta yhteydenpitoon perustellaan yleisesti myös sillä, että yhteydenpito sukulaisiin ja ystäviin onnistuu sähköpostin ja puhelimen välityksellä kuten aikaisemminkin. Pisimmille vierailumatkoille ei tosin tule lähdettyä niin usein kuin aikaisemmin. Osalla haastatelluista muutto uudelle asuinalueelle kauemmaksi ystävästä ja sukulaisista on merkinnyt puhelimitse ja sähköpostitse tapahtuvan yhteydenpidon korostumista.

Perheyhteisöjen keskittyminen asuinalueille on joissain tapauksissa parantanut yhteydenpitoa sukulaisiin. Kun isovanhemmat ja lapset perheineen asuvat lähellä toisiaan, on yhteydenpito tällöin vaivatonta. Yksi haastateltava kertoo, että

”tässä kun sisikon perhe asuu lähellä ja vanhemmat asuu lähellä, niin sukulaisiin tulee pidettyä enemmän yhteyttä kuin aikaisemmin. Ja on myös muuttanut paljon meidän kavereita tänne.” Nainen 27 v. Nurmijärvi

Parempien majoitustilojen saamisen myötä yökylään tulevien vieraiden määrä on lisääntynyt. Ystäviä ja sukulaisia tavataan harvemmin kuin aikaisemmin, mutta kun tavataan, niin tapaamisiin kuluu aikaisempaa enemmän aikaa. Tapaamiset painottuvat myös viikonloppuihin, jotka tarjoavat mahdollisuuden laajempien sosiaalisten suhteiden hoitamiseen kuin vain perheen parissa oleskeluun.

”Enemmän tulee yövieraita tänne, kun on talo, mihin majoittaa. Siinä mielessä ehkä parantunut joo. Sanotaanko nyt, että tulee harvemmin nähtyä semmosia ihmisiä, mitä näki viikottain, niin nyt näkee muutaman kerran kuussa, että tulee tänne yöksi, ollaan yötä ja saunotaan. Ei oo hoppua sinänsä. Ehkä semmoset kahvitutut, että ihan joka kerta ei viitti lähtee kahville, kun joku soittaa, niin se on kumminki 40–50 kilometriä kehäkolmokselle, että ihan vain kahville ei tuu lähettyä.” Mies 36 v. Hyvinkää

”Sitä aluksi pelkäs jonkun verran, että mitenköhän tässä käy, että asutaanko me niin kaukana kaikista, että ne suhteet kärsis jollain lailla, mutta niin ei oo kyllä käynyt. Oikeastaan jossain tapauksissa jopa päinvastoin. Ihmiset tulee meille yökylään tänne maalle. Ehkä sekin tietysti, kun on enemmän tilaa kotona ja voi helpommin majoittaa ja on sitä

saunomismahdollisuutta ja tällaista, niin se on meille kyllä vaikuttanut just niin päin, että on sitten enemmänkin jopa pidetty näitä suhteita.” Nainen 31 v. Mäntsälä

Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneiden haastateltavien kertomuksista paljastuu, että muuttaminen on vaikuttanut myös kielteisesti ystävien tapaamiseen. Kun vanhat ystävät asuvat toisella paikkakunnalla, ei kanssakäyminen heidän kanssaan ole enää yhtä vaivatonta. Välimatkojen pidentymisen myötä tapaamiset ovat harventuneet ja muuttuneet suunnitelmallisemmiksi. Yhteydenpidosta häviää helposti aikaisempi spontaanisuus. Kun välimatkaa saattaa olla useita kymmeniä kilometrejä, ei tule yllättäen poikettua kylään. Myös huonot julkiset liikenneyhteydet saattavat vaikuttaa kielteisesti tapaamisiin.

”Ne on siirtynyt enemmän puhelimesta hoidettavaksi, kun valtaosa ystävästä asuu vielä siellä pääkaupunkiseudulla. Tapaamiset pitää olla silleen, et oikein suunnitellaan, milloin on yhteinen vapaa viikonloppu. Joku tulee tänne yöksi tai minä menen kaupunkiin jonkun luokse. Se ei ole semmoista extempore-juttua, kun ennen saattoi olla, että soitti kaverille joka asui samassa Espoon lähiössä, että me lähdetään koiran kanssa kävelylle, et tuletko mukaan. Semmoista ei ole enää.” Nainen 40 v. Siuntio

”Hieman on ehkä ollut. Ei oikeastaan sukulaisuuksiin, koska he asuu muutenkin tuolla kaukana. Suurin osa ystäväistä on Helsingissä, että on tullut vähän välimatkaa. Tai lähinnä tää tuntuu, että tää on kyllä henkinen välimatka sillä lailla, että kaikilla ystäväillä ei oo autoa, niin ne ei vaan tuu. Kun asui Helsingin keskustassa, niin se oli vähän toista.” Nainen 37 v. Sipoo

Muuttaminen uuteen asuinpaikkaan ei varsinaisesti vaikuta vanhojen ystävyysuhteiden ylläpitämiseen. Muuttaminen uuteen asuinpaikkaan ja mahdollisesti toiselle paikkakunnalle selkeyttää suhteita toisiin ihmisiin siten, että todelliset ystävät valikoituvat paremmin esiin. Jos yhteydet katkeavat, ei ystävyys ole ollut kovin syvällistä. Pinnalliset tuttavuussuhteet saattavat katketa, mutta todelli-

siin ystävyssuhteisiin ei pidempikään välimatka vaikuta.

Muuttamisen sijaan perhetilanteen muutos on vaikuttanut ystävien ja sukulaisten tapaamiseen. Esimerkiksi lapsen syntymän myötä ystäväpiiri on jonkin verran muuttunut. Yhteydenpito joihinkin vanhoihin ystäviin on jäänyt vähemmälle, koska he eivät ole samassa elämäntilanteessa. Samaan aikaan on tullut uusia ystäviä muista äitiyslomalla/hoitovapaalla olevista äideistä/lapsiperheistä, joita tavataan.

”Ystävät ovat myös ylittäneet tämän tietyn vaiheen, että ovat myös perheellisiä ja olemme kaikki muuttaneet keskustasta pois, jossa aikaisemmin asuimme. Jossain määrin on lisääntynyt niinku perheet tapaa. Ovat myös näitä yksityisautoilijoita nykyään.” Nainen 34 v. Espoo

2.6 Muuton vaikutus kustannuksiin

Muuttaminen vaikuttaa hyvinvoinnin moniin eri osatekijöihin, kuten elämisen taloudellisiin kustannuksiin. Haastateltuja henkilöitä pyydettiin vertaamaan nykyistä ja edellistä asuinpaikkaansa ja arvioimaan, minkälainen vaikutus muuttamisella on ollut tiettyihin kustannuksiin.

2.6.1 Yksityisautoilu ja työmatkat

Päivittäinen liikkuvuus on lisääntynyt. Varsinkin pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneilla yksityisautoilusta aiheutuvat kustannukset ovat lisääntyneet. Maaseudulla palveluihin ja asioimaan on pidempi matka kuin kaupungissa. Lisäksi jos toimivaa joukkoliikennettä ei ole, on pakko käyttää omaa autoa.

Monessa tapauksessa pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muutettaessa huonompien julkisten liikenneyhteyksien päähän on perheeseen jouduttu hankkimaan toinen auto, mikä kasvattaa yksityisautoilusta aiheutuvia kustannuksia. Tällöin uusina menoerinä tulevat erilaiset auton omistamiseen ja käyttöön liittyvät kustannukset, kuten vuotuinen käyttömaksu, vakuutukset, huollot ja tietenkin polttoaine. Myös pääkaupunkiseudulla oma auto koetaan välttämättömäksi toimivien kulkuyhteyksien takaamiseksi. Monet Espooseen ja Vantaalle

muuttaneet haastateltavat ovat joutuneet ostamaan perheeseen toisen auton sujuvan liikkumisen varmistamiseksi.

Työsuhde-edut vaikuttavat merkittävästi autoilusta aiheutuviin kustannuksiin. Muutamalla haastateltavalla oma auto on jäänyt lähes käyttämättömäksi, kun puolisolla on työpaikaltaan työsuhdeauto, jolla perheen asiat hoituvat.

Polttoaineiden hintojen nousun seurauksena turhaa autolla liikkumista pyritään välttämään ja toimimaan suunnitelmallisemmin perheen asioita hoidettaessa. Huviajeluja ei enää harrasteta.

”Kun mä lähden, niin mä hoidan aina monta asiaa. Varsinkin nyt kun mä oon kotona, niin on paljon päiviä, että mä en lähde ollenkaan autolla, en niin kuin liiku. Tietysti tää välimatka tekee sen, että ilman muuta ne on kasvanut.” Nainen 37 v. Sipoo

”Kyllä sitä nyt miettii, että jos mä aikasemmin menin yhden asian takia, niin nyt mä kerään niitä ehkä 3–5 niitä juttuja tai sitten menen suoraan semmoseen paikkaan, isoon näihin, mitä nää on ostokeskukset, jossa on kaikki.” Nainen 58 v. Vantaa

Tilanne työmatkoista aiheutuissa kuluissa on vaihteleva. Osalla haastateltavista työmatkan lyheneminen on vähentänyt työmatkakustannuksia. Osalla työmatkan pidentymisen seurauksena esimerkiksi julkisen liikenteen seutuliput ovat selvästi kalliimpia kuin aikaisemmin.

2.6.2 Asuminen

Asuminen on kallista. Asuminen ja energian käyttö muodostavat suomalaisten kotitalouksien taloudessa kulutuksen suurimman menoerän. Suurimmalla osalla haastatelluista asumisesta aiheutuvat menot ovat kasvaneet, koska perhekoko on kasvanut ja siten asunnon koko on kasvanut tai muuten vain on hankittu isompi asunto. Asuntolainan kuukausittaisiin lyhennyksiin tai vuokraan menee suurempi osuus perheen tuloista kuin aikaisemmin.

”Ne on toki noussut, että ennen oli kyllä oma asunto tai mun miehellä oli oma asunto, että oli pienemmät kustannukset siitä korkoina ja lyhennyksinä, että on noussut ainakin korkojen osalta on tullut enempi velkaa. Sitten taas

meillä on paljon pienempi yhtiövastike. Mä mietin sähkönhintaa tai kulutusta tai tällaiset on muuttunut, kun asutaan paritalossa, mutta kun ennen maksettiin korkeampaa yhtiövastiketta ja pienempää sähkölaskua. Nyt me maksetaan pientä yhtiövastiketta ja korkeampaa sähkölaskua. Tällaiset juoksevat menot on kuta kuinkin samat, että korot on se suurin muuttunut.” Nainen 34 v. Espoo

Asumisen kalleus tulee selvästi esiin myös kyselyosion tuloksissa (Kytö ja Väliniemi 2009). Pääkaupunkiseudun sisällä, muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle, Helsingistä ympäristökuntiin, Espoosta ympäristökuntiin sekä Vantaalta ympäristökuntiin muuttaneilla asumiskustannukset lisääntyivät 60–75 prosentilla kaikista muuttaneista kotitalouksista.

Toki haastatelluilla henkilöillä on myös päinvastaisia kokemuksia, sillä joillain haastateltavilla asumisesta aiheutuvat menot ovat pienentyneet pienempään asuntoon muuttamisen myötä. Vuokra esimerkiksi on halvempi.

Asumiskustannusten laskemiseen vaikuttaa merkittävästi myös asuinpaikkakunta. Esimerkiksi Siuntiossa asuva haastateltava arvioi asumiskustannuksensa olevan yksi neljäsosa siitä, mitä ne olivat aikaisemmin Espoossa asuessa. Espoossa asuessaan haastateltava asui omien sanojensa mukaan ”jumalattoman kalliissa ja ylisuudessa asunnossa”. Lainanlyhennyksiin meni kuukausittain suuri summa palkkatuloista. Nyt haastateltava asuu Siuntiossa omakotitalossa vuokralla. Vuokran haastateltava arvioi neljäsosaksi aikaisemmista lainanlyhennyksistä.

Asumiskustannusten yhteydessä keskusteltiin jonkin verran myös sähkön- ja vedenkulutuksesta. Asunnon koko ja varustelutaso vaikuttaa merkittävästi sähkönkulutukseen. Monet varsinkin omakotitaloon muuttaneet haastateltavat totesivat sähkönkulutuksen kasvaneen. Sähkölämmitys asunnon lämmitysmuotona on yksi selitys kasvaneille kustannuksille. Samaan aikaan suomalaisten kotien varustelutaso on parantunut. Kodeissa on entistä useampia ja tehokkaampia sähkölaitteita. Oma sauna on monelle itsestäänselvyys, josta ei olla valmiita luopumaan. Monet haastateltavat pohtivat sähkön hinnan kallistumisen vaikutusta sähkölaskun suuruuteen ja siten asumismenojen kasvuun.

Vedenkulutuksesta keskusteltaessa haastateltavat kritisoivat ns. kollektiivista maksamista. Monissa kerros- ja rivitaloissa on kiinteä asukaskohtainen vesimaksu, jonka ei koeta kannustavan ainakaan vedenkulutuksen vähentämiseen. Päinvastoin mitä enemmän vettä käyttää, sitä enemmän saa rahoilleen vastinetta. Oikeudenmukaisemmaksi ja järkevämmäksi vedenkulutuksen laskutustavaksi nähdään todelliseen kulutukseen perustuva laskutus.

”Voi olla että vesi on vähän laskenut, koska ennen vanhaa, kun asui kerrostalossa, niin lorotti sitä vettä, kun oli suihkussakin, ja nyt tällä hetkellä kun sä maksat siitä kuution mukaan menevästä ja tulevasta vedestä, niin sitä on ehkä alkanut vähän tarkkailee sitä käyttöä.” Nainen 40 v. Siuntio

”Nyt on jäänyt se kollektiivinen maksaminen pois, että maksetaan siitä mistä kulutetaan. Tuntuu itestä ainakin halvemmalta ja fiksummalta. Tuntuu että tää on fiksumpi muoto asua, että maksaa siitä, mitä ite käyttää.” Mies 36 v. Hyvinkää

Asumisen yhteydessä keskusteltiin myös tietoliikennekuluista, sillä Internet kuuluu lähes jokaisen suomalaisen elämään. Internetin käytöstä aiheutuvat kustannukset vaihtelevat huomattavasti Internetin käyttötavan mukaan. Erilaisia liittymätyyppejä on monenlaisia ja niiden väliset hintaerot huomattavia, kuten seuraavasta sitaatista ilmenee:

”Joo, tietoliikenne tai siis toi tietokoneen käyttö on tullut edullisemmaksi meidän taloyhtiössä. Meillä on tällainen omayhteys taloyhtiön kesken, että se on paljon halvempi. Mä en muista, mitä me maksettiin ennen olisiko se ollut jotain 60 euroa kahdessa kuussa, kun me maksetaan nyt 7–8 euroa kuussa.” Nainen 34 v. Vantaa

Haastateltavien puhelinkuluihin asuinpaikalla ei ole ollut merkitystä toisin kuin työssäkäynnillä. Monella haastateltavalla on ollut työsuhteypuhelin. Esimerkiksi äitiys- tai hoitovapaalle jääneillä haastateltavilla puhelinkulut ovat kasvaneet sen seurauksena, ettei työsuhteypuhelin ole enää käytettävissä.

"Jos verrataan Helsinkiin, silloin mulla oli työn puolesta kaikki. Eli silloin ku mä jäin kotiin, niin kaikki tuli itselle, eli on kasvanut." Nainen 37 v. Sipoo

"Puhelinkulut on mulla henkilökohtaisesti kasvaneet elikkä, kun mulla työpaikka maksoi puhelut, niin nyt mä makasan ne itse. Miehellä sitten taas työpaikka maksaa puhelut, että ne ei ole sinänsä hänellä sitten muuttanut." Nainen 34 v. Kirkkonummi

2.6.3 Ruoka ja vaatetusmenot

Muuttamisella uuteen asuinpaikkaan ei ole ollut vaikutusta ruoka- ja vaatetusmenoihin. Sikäli, kun näissä menoryhmissä ilmenee muutoksia, johtuvat ne haastateltavan perhetilanteen muutoksesta. Esimerkiksi ruokamenot ovat lisääntyneet perheen kasvamisen myötä.

"En mä oikeastaan huomaa, että olisi muuttanut, että suurin piirtein samoissa on ollut. Toki lapselle nyt on ostettu tämmöisiä valmisruokia, että ne on tullut kauppalaskuun lisänä, mutta pian hän alkaa syömään tavalista ruokaa, samaa ruokaa, kun mekin, että en sinänsä huomaa, että se olisi noussut. Me ollaan kyllä ruokaan pistetty rahaa aina sen mukaan, kun massu on vaatinut, että niissä ei ole säästyty kyllä kovinkaan." Nainen 34 v. Vantaa

Yksin asuvan ruokamenot puolestaan ovat pienentyneet. Hintojen nousu tosin vaikuttaa asiaan. Moni haastateltava puhuu ruoan hinnan kallistumisesta.

"Koska hinnat nousee koko ajan, niin tällä rahalla mä olisin 5 vuotta sitten kyllä ihan, mitä nyt menee kuukaudessa yhdelle ihmiselle, niin mä oikein hyvin aktiiviurheilijatyttäreni elätin ja itseni." Nainen 58 v. Vantaa

Ainoastaan yhdessä haastattelussa muuttaminen uuteen asuinpaikkaan pääkaupunkiseudun ulkopuolelle on jonkin verran vaikuttanut ruokailumenoihin. Aikaisemmin pääkaupunkiseudulla asuessaan haastateltava kertoi syöneensä paljon ulkona, mutta nyt pienemmällä paikkakunnalla asuessaan, missä ei ole haastateltavan toiveiden mukaisia ruo-

kailupaikkoja asunnon läheisyydessä, haastateltava on ryhtynyt laittamaan itse ruokaa. Ruokailutottumusten muuttumisen myötä myös ruokailukustannukset ovat laskeneet.

"Mä luulen, että ruokamenot on laskenut. Ennen mä söin paljon ulkona ja nytten mä syön sitten täällä kotona itse tehtyä ruokaa. Mutta se mitä mä kotona teen, niin se ei ole muuttunut silleen, et hyvin samantapaista ruokaa kuin aina ennenkin." Nainen 40 v. Siuntio

Suurin vaikutus vaatetusmenoihin on ollut haastateltavien elämäntilanteella. Äitiyslomalla tai hoitovapaalla olevat haastateltavat kertovat vaatetusmenojen pienentyneen omalta osaltaan. Lasten vaatetusmenot puolestaan ovat kasvaneet. Paluu työelämään tulee kasvattamaan vaatetusmenoja.

"Ne on vähentynyt, kun on ollut nyt pari vuotta kotona, niin ei oo tarvinnut kauheesti ostaa uusia vaatteita." Nainen 37 v. Sipoo

"Lapsen vaatteisiin on mennyt tietenkin enemmän, kun hänelle tarvitsee jatkuvasti hankkia vaatetta. Ehkä omistani olen tinkinyt, koska kotona niitä ei tarvitse. Ennen töihin tarvitsi aina siistejä vaatteita. Sitten tietenkin kun menee töihin, niin sitten tulee sekin puoli taas kuvioihin, että itsekin tarvitsee vaatteita. Miehen luulin, että hänelläkin on samalla lailla hänen niinku omaan tai itseensä panostaminen vaatteissa, niin on varmaan vähentynyt tällä hetkellä. Tän vauva-ajan, että ei ole vaan kokenut sitä niin tärkeäksi, että tarvitsee joka viikko ostaa uuden puseron." Nainen 34 v. Espoo

Myös työvaatteiden saaminen työnantajalta on vähentänyt omia vaatetusmenoja.

"Vaatetusmenot on laskenut ihan hirveästi. Ennen mä olin semmoisessa työssä, että piti olla vimpan päälle laitettuna ja nyt mulla on työvaatteet työnantajan puolesta tällä hetkellä. Kotona mä liikun lähinnä kesällä shortseissa ja talvella verkkareissa kun ei käy missään ja liikkuu vaan omalla pihalla." Nainen 40 v. Siuntio

2.6.4 Aikuisten ja lasten vapaa-aika

Aikuisten ja lasten vapaa-ajan kuluissa muuttamisen seuraukset näkyvät hyvinkin kaksijakoisesti. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneilla vapaa-aikaan menevä raha on vähentynyt, kun vapaa-aika kuluu pitkälti omassa asuinympäristössä. Kaupunkiin ei tule lähdettyä kovin usein.

Pääkaupunkiseudulle muualta Suomesta muuttaneilla kuluu vapaa-ajan viettoon aikaisempaa enemmän rahaa. Perustelu tähän löytyy siitä, että pääkaupunkiseudun monipuolinen kulttuuritarjonta houkuttelee käyttämään sitä. Elokuviissa, teatterissa ja konserteissa käyntiin menee enemmän rahaa kuin aikaisemmin. Vastaavanlainen tulos näkyy myös kyselyn tuloksissa. Muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle muuttaneilla aikuisten vapaa-aika ja matkakulut ovat lisääntyneet eniten kaikista muuttajaryhmistä. (Kytö ja Väliniemi 2009.)

Luonnollisesti perhetilanteen muuttuminen on vaikuttanut vapaa-ajan vieton sisältöihin. Vapaa-aikaa vietetään aikaisempaa enemmän lasten ehdoilla ja harrastetaan sellaisia asioita, joita lapset ja vanhemmat voivat harrastaa yhdessä.

"Ne on toisaalta vähentynyt, koska sitä ei enää oo. Kaikki menee lasten ehdoilla, että sitä vapaa-aikaa ei ole. Ihmettelenkin nyt, että mitä sillä kaikella vapaalla teki tai olisikaan tehnyt, jos ois ennakoanut tämän. Lapset on niin pieniä vielä, että niitten kanssa pyörittään ja käydään semmoisissa paikoissa, mitkä on heidän ikätasoaan vastaavaa. Mutta se on vielä niin pientä, että ehkä ens kesänä sitten enemmän. Kyllä me nytkin oltiin Ähtärin eläinpuistossa. Siellä kierrettiin ja ympäri Suomea mentiin, mutta että varmaan sitten jossain vaiheessa ne osaa ruveta vaatimaankin enemmän. Sitten enemmän on rahanmenoakin." Nainen 37 v. Sipoo

"Mitäs mä sanoisin. Ehkä ei niin paljon enää mene näihin elokuviin ja tällaisiin. Ei ehkä niin usein käydä enää syömässä, kun aikaisemmin. Kun meillä on esimerkiksi lomaa, niin pyritään siihen, jos on varaa, niin matkustetaisiin. Kesälläkin oltiin parilla reissulla, että niistä sellaisista ei olla tingitty. Harrastusten puolesta ehkä on kulut pienentyneet, että ei enää käydä kalliilla kunto- ja jumppasaleilla, että sen sijaan sitten näitä edullisempia lähi-seudun palveluita." Nainen 34 v. Vantaa

2.7 Unelmien asuinpaikka

Haastateltavilta tiedusteltiin, minkälainen olisi heidän unelmien asuinympäristö. Mitkä asiat siinä ovat tärkeitä? Suurelle osalle haastatelluista unelmien asuinympäristö on maaseutumainen ja rauhallinen asuinympäristö. Iso piha ja puutarha sisältyvät moniin unelmien asuinympäristön kuvauksiin. Luonnonläheisyys on tärkeää. Esimerkiksi lenkipolkujen pitää olla lähistössä, eikä raitiotievaunumatkan päässä. Ulkoilemaan pitää päästä kävellen. Niin ikään vesistön läheisyys koetaan tärkeäksi ominaisuudeksi unelmien asuinympäristössä.

"Jos saisi ihan vapaasti valita, niin se olisi metsän keskellä maaseudulla tai maaseutumaaisessa ympäristössä." Nainen 29 v. Espoo

"Sipoon ja Porvoon välillä meren rannassa. Hehtaarin mäntymetsäkangas, oma ranta. Naapuri ei sais näkyä. Sais olla vaikka metsän tai mäen takana." Mies 36 v. Hyvinkää

"Veden läheisyys on tullut ihan uskomattomalla tavalla niinku ei sitä arvostanutkaan niin paljon, kun me asuttiin Lauttasaareissa. Jotenkin sen tuntu siinä lähistössä, oli vapauttava, rentouttava, rauhoittava. Tuomarilassa ei ole vettä lähellä, että se jotenkin kesällä, että apua, missä on lähin järvi, että lähtee etsimään sitä." Nainen 34 v. Espoo

"Kerrostalo on niin vastenmielinen. Edellinen asunto 12 ja ½ vuotta ei mitään muuta kuin häiriköintiä ja känniläisiä aivan sikailutouhua." Nainen 58 v. Vantaa

Kaikki eivät kuitenkaan halua asua maaseudulla. Muutamille haastateltaville kaupungin keskusta ja kerrostaloasunto oli unelmien asuinympäristö. Yhden haastateltavan mielestä unelmien asuinpaikka olisi Helsingin keskustassa, sillä hän on aina asunut keskustassa ja siten kokee sen omimmaksi paikakseen. (Mies 31 v. Helsinki) Kerrostaloasumista ihannoidaan sen helppouden vuoksi. Ei tarvitse itse leikata kesällä nurmikkoa ja luoda talvella lunta pihasta, vaan kiinteistöhuolto-yhtiö hoitaa ulkotyöt.

"Kyllä minä tällä hetkellä arvostan tällaista kerrostaloasumista sen takia, että tässä on se oma vapaus. Helppo lähteä, kun paljon liikkuu, niin ei oo mitään huolia. Toisaalta kyllä sitten ehkä rivitaloasuntokin jossakin lähiössä vois olla, mutta ei mitään isoja pihvoja enää. Tässä vaiheessa jo niin kuin riittää tällainen. Sitten tietysti, jos on joku kakkosvaihtoehto, missä voi viettää vähän vapaa-aikaa, niin on hyvä. Että näin ajattelen tällä hetkellä." Nainen 53 v. Espoo

"Kyllä mä melkein sanoisin, et se unelmien paikka vois olla joku vanhan talon kattohuoneisto Kruunuhaasta. Se on kyllä alueena sellainen tai omakotitalo Kuusisaaressa, mutta se on hirveästi sitten se paikka, mikä rajais. Mä en kyllä mihinkään Itä-Helsinkiin tai Nurmi-järvelle lähtis. Melkein mä voin sanoa, että se olis unelmaa tässäkin tällä hetkelläkin." Nainen 40 v. Siuntio

Kerrostaloasumisen kokemukseen unelmien asuinympäristönä vaikutti myös haastateltavan perheellisyys. Kerrostaloa ja kaupungin keskustaa unelmien asuinympäristönä pitävät haastateltavat edustivat yksin tai kaksin asuvia aikuistalouksia. Yksikään haastateltava, jolla on pieniä lapsia, ei unelmoinut kerrostaloympäristössä asumisesta. Päinvastoin, lapset halutaan kasvattaa rauhallisemmassa ja tilavammassa ympäristössä.

Unelmien asuinympäristössä myös palvelut ovat lähellä, vähintäänkin lähikauppa. Lapsiperheille koulun läheisyys on tärkeää, kuten myös se, että koulu on pieni paikallinen koulu, jossa ihmiset tuntevat toisensa.

Muutama onnellinen haastateltava totesi asuvansa unelmiensa asuinympäristössä ja asunnossa. Ihmisten toiveet esimerkiksi asuntojen pohja- ja sisustusratkaisujen suhteen poikkeavat. Tämän vuoksi mahdollisuus vaikuttaa omaan asuntoon jo rakennusvaiheessa edesauttaa omien toiveiden mukaisen kodin saamista.

"Kyllä se on hyvin lähellä tätä, missä me nyt asutaan." Nainen 37 v. Sipoo

"Kyllä me ollaan hirveen tyytyväisiä oltu täällä. En mä usko, että me enää lähdeittäis takaisin Helsinkiin. Kyllä tää niin kuin tällainen pientaloalue ja kuitenkin aivan kävelymatkan etäisyydellä kaikista palveluista ja sitten myös nopealla yhteydellä Helsinkiin. Tää on kyllä aika ihanteellinen meille tällä hetkellä." Nainen 31 v. Tuusula

"Tää on nyt, kun mä sain tän itse suunnitella. Edellinen ei ollut, kun ne oli kaikki kerennyt valitsemaan sinne materiaalit, niitä ei voinut enää sitten muuttaa. Tämä on nyt semmoinen, minkä mä olen itse saanut tehdä, että mä tykkään tästä." Nainen 59 v. Riihimäki

"Kun on itse saanut suunnitella ja rakentaa niin tähän se on unelmien asunto." Mies 36v. Hyvinkää

Unelmien asunnossa on useimmiten enemmän tilaa kuin nykyisessä asunnossa. Unelmien asunto on myös riittävän valoisa, minkä lisäksi kerrostalossa asuessa parveke on tärkeä. Parveke toimii eräänlaisena oman pihan korvikkeena.

Joillekin haastateltaville unelmien kodissa tärkeää on mahdollisuus puuhasteluun ja oman kodin kunnostamiseen. Toiset puolestaan arvostavat valmista kotia.

"No semmoinen vanhempi puurakenteinen omakotitalo, missä riittäisi puuhasteltavaa ja olisi iso piha, hedelmätarhaa, meri tai järvi olisi jonkin matkan päässä, että olisi mahdollisuus sitäkin hyödyntää, elikkä peri suomalaisen unelma." Nainen 34 v. Vantaa

"Tilava. Meillä on nyt 83 m², mutta tuntuu, että enemmän voisi olla neliöitä. Vaikka neljä huonetta ja keittiö ja iso piha. Meillä on nyt mitähän toi olisi 20–30 neliön piha, tällainen pikku rivitalo tavallaan. Iso piha ja jos muutettaisiin maalle omaan rauhaan ei myöskään naapureita aidan toisella puolella. Tai sitten kerrostalosta 3–4 huonetta ja sauna ehdottomasti, iso parveke ja uudet pinnat. Me ei olla remontti-ihmisiä, että ne täytyisi olla valmiit. Mikään nikkarointia ei ole meidän juttu." Nainen 34 v. Espoo

Unelmien asunnolta toivottiin persoonallisuutta myös.

”Mä toivoisin, että olis sauna, makuuhuone, keittiö, olohuone. Ei nyt itse asiassa tarvitse olla edes mikään hulppea linnakaan, et semmoinen peruskoti. Ja sitten mä tykkään vanhoista taloista. Siinä pitää olla persoonaa siinä talossa. Kyllä mä oon betonilaatikossakin asunut, mutta semmoinen vanha historiallinen rakennus on mulle paljon mieltäisempi kuin uus.” Nainen 40 v. Siuntio

Unelmien asuinpaikan yhteydessä haastateltavat pääsivät kertomaan asumiseen liittyvistä tulevaisuudensuunnitelmistaan. Kaikilla haastateltavilla ei ollut asumiseen liittyviä tulevaisuudensuunnitelmia. Viimeisimmästä muutosta oli kulunut niin lyhyt aika, että nykyiseen asuinpaikkaan vielä totuteltiin, eikä uusia suunnitelmia ollut mielessä. Varsinkin lapsiperheitä edustavat haastateltavat uskoivat asuvansa nykyisessä paikassa pidempään lasten koulunkäynnin vuoksi. Muuttopäätös oli monessa tapauksessa tehty nimenomaan lasten koulunkäyntiä ajatellen, koska oli suunniteltu, että asuinalue ja asunto vastaisivat pidemmän ajan perheen tarpeita. Sikäli kun haastateltavilla oli asumiseen liittyviä tulevaisuudensuunnitelmia, oli suunnitelmien aikajänne lähitulevaisuudessa.

Haastateltavien mahdolliset asumiseen liittyvät tulevaisuudensuunnitelmat osoittavat, että suomalaiset haluavat asua omistusasunnossa. Moni vuokralla asuva haastateltava suunnittelee oman asunnon ostamista. Vuokralla asuminen nähdään tilapäiseksi asumisratkaisuksi.

Muutaman perheellisen haastateltavan asuminen tulevaisuudensuunnitelmiin kuuluu isomman asunnon hankkiminen, kuten esimerkiksi seuraavasta sitaatista ilmenee:

”No sen verran, että meillä on nyt 3 huonetta ja keittiö, ja kaksi lasta, että varmaan jossain vaiheessa ennen kuin lapset aloittaa koulun niin pitää muuttaa isompaan.” Nainen 32 v. Kerava

Yhden haastateltavan asumisen tulevaisuudensuunnitelmat kohdistuvat tuleviin eläkepäiviin. Haastateltava suunnittelee eläkkeelle jäätyään muuttavansa maalle ja hankkivansa koiran seurakseen. (Nainen 58 v. Vantaa) Useammalla haastateltavalla on erilaisia nykyisen asunnon sisustussuunnitelmia.

Yksi haastateltava toteaa, ettei viimeisin muutto ole ollut onnistunut päätös. Nykyinen asuinpaikka ei täytä kaikkia siihen kohdistettuja toiveita, eikä uuteen asuinympäristöön ole täysin sopeuduttu. Haastateltava kertoo miettivänsä edelleen paluuta aikaisempaan asuinpaikkaansa Helsingin Lauttasaa-reen. Haastateltava kaipa edellisestä asuinpaikastaan nimenomaan meren ja palvelujen läheisyyttä.

2.8 Pääkaupunkiseudun kuntien vetovoimaisuus ja yhteistyö

2.8.1 Pääkaupunkiseudun vetovoimaisuuden kehittäminen

Pääkaupunkiseudun vetovoimaisuutta voitaisiin parantaa vähentämällä liikennemuutoksia. Haastateltavilta ei yksiselitteistä ratkaisua liikennemuutosten ratkaisemiseen kuitenkaan löydy. Ehdotuksia kylläkin. Liikennettä pitäisi rajoittaa siten, etteivät ruuhkat haittaisi esimerkiksi Helsingissä liikumista. Nykyisin paikasta toiseen liikkumiseen menee liikaa aikaa. Yhtenä konkreettisena ehdotuksena pääkaupunkiseudun liikenteen kehittämiseksi mainitaan raideliikenteen kehittäminen.

”Mä lähtisin siitä, että vaikka raideliikenne on kalliimpaa, sitä pitäisi saada kehitettyä. Justiin Etelä-Espoon metroa ja sitten tuota Marjarataa Vantaalle ja lentokentälle pitäisi ehdottomasti Helsingin kokoisessa kaupungissa päästä junalla. Mä en todellakaan kannata tätä Vanhasen mallia, että pannaan pikku kyllä sinne tänne, ja kaikki ajaa autolla ja perheissä on ainakin kaksi autoa. Se on se jul-

kinen ja raideliikenne ja tuommoinen mitä pitäisi kehittää.” Nainen 40 v. Siuntio

”Yleisen terveyden ja viihtyvyyden takia yksityisautoilua pitäisi pääkaupunkiseudulla rajoittaa/vähentää. Ehkä mieluummin vähentää. En tiedä mitkä on ne keinot. Onko se joukkoliikenteen parantaminen, tietullit vai mitä. Se on mulle ainakin painava kysymys, joka esimerkiksi vaikutti vaaleissa, ketä mä äänestin, niin kunnallisvaaleissa se oli ratkaiseva kysymys.” Mies 31 v. Helsinki

Pääkaupunkiseudun joukkoliikennettä pitäisi kehittää. Pohjois-eteläsuuntainen liikenne toimii kohtuullisesti, mutta itä-länsisuuntaisessa poikittaisliikenteessä katsotaan olevan suuria ongelmia. Esimerkiksi Espoosta Itä-Helsinkiin matkustamiseen kuluu niin paljon aikaa julkisilla liikennevälineillä, että oman auton käyttämisen koetaan nopeuttavan matkan kulkemista huomattavasti. Pääkaupunkiseudun joukkoliikennettä kehitettäessä toivotaan liikennevälineiden kustannusten pysyvän kohtuullisina. Laadullisesti huonoon kalustoon ja huonoihin yhteyksiin yhdistyvät matkalippujen hintojen korotukset johtavat helposti oman auton käyttöön.

Moni haastateltava kokee pääkaupunkiseudun kalliiksi asuinpaikaksi. Tavallisella keskituloisella palkansaajalla ei ole varaa maksaa pääkaupunkiseudulla asunnoista pyydettyjä vuokria tai omistusasuntojen hintoja ilman, että asumiseen menevä osuus palkkatuloista kasvaisi suhteettoman suureksi muuhun elämiseen jäävien varojen jäädessä hyvin pieniksi. Pääkaupunkiseudulla asumisesta aiheutuvat kustannukset pitäisi saada järkevälle tasolle sen sijaan, että asuminen ja palvelut ovat paljon kalliimpia kuin muualla maassa. Elämisen kalleus ei houkuttele pääkaupunkiseudulle, vaan päinvastoin ajaa ihmisiä pois sieltä. Nykyisellä hintatasolla varsinkin Helsingin katsotaan houkuttelevan hyvätuloisia yksinasujia ja lapsettomia pareja, joilla on varaa maksaa asumisesta enemmän kuin lapsiperheillä.

Asuinympäristöjen rauhallisuuteen pitäisi panostaa ja päästä eroon kiireen tunnun vahvasta läsnäolosta. Vaikka itsellä ei olisi kiire, luo kiireinen ilmapiiri helposti perusteettoman ja stressaavan kiireellisyyden tunteen. Ihmisten paljous ja keskittäminen pienille alueille luo epämiellyttäväksi koettua ilmapiiriä.

”Jos ajatellaan maalta tulevia, niin onhan se ihan erilainen ympäristö. Itse huomaa, kun täällä on nyt pari vuotta oltu, niin täällä on paljon rauhallisempi elämänmeno ja kaikki. Kaupassa ei asiakkaiden tarvitse kiukutella, kun joku harmittaa tai muuten vain kiireen takia. Tämän on omalla tavallaan huomannu parissa vuodessa. Semmonen ehkä työkeys, mikä se on siellä pääkaupunkiseudulla, niin se saattaa olla monille yllätys, ketkä tulee vähän pidemmältä junalla sinne.” Mies 36 v. Hyvinkää

Pääkaupunkiseutu koetaan myös turvattomaksi asuinpaikaksi. Varsinkin lapsiperheiden vanhemmat pitävät pääkaupunkiseutua turvattomana kasvuympäristönä, minkä vuoksi he ovatkin muuttaneet pois keskusta-alueilta tai vähintäänkin Espoon ja Vantaan rauhallisimmiksi koetuille pientaloalueille. Kerrostaloympäristöä ei välttämättä pidetä hyvänä ja oikeanlaisia virikkeitä antavana lasten kasvuympäristönä.

”Kauhean niin kuin elämäntilanne sidonainen se asuinpaikka mun mielestä. Yksin tai kahdestaan voisin hyvin kuvitella asuvani Helsingissä, Helsingin kantakaupungissa jollakin hyvällä alueella. Mutta sitten just lasten kautta, niin sitten haluaa sellaiseen rauhalliseen, turvalliseen ympäristöön, missä on koulu hyvin lähellä. ... Niin kauan kun lapset on pieniä, niin se turvallinen ympäristö lapsille on kaiken a ja o. En voi myöskään vähätellä ulkomaalaisten osuutta. Kun kattoo ja lukee ja tietää jonkun verran näistä, niin en välttämättä haluaisi kovin monikansalliseen yhteisöön lastani laittaa. Kyllä mä sen verran juntti oon siinä asiassa, että mä jotenkin katson, että heillä on sitten kuitenkin ehkä rauhallisempaa. Tuntuu, että sitä ei itse niin kuin lapsia ja eikä niitä kansallisuutta vastaan oo mitään, mutta se mitä niitten mukana tulee sieltä taustoista, koska siellä voi olla hyvin paljon kaikkea ongelmia. Ei kaikilla tietenkään missään nimessä, mutta se sitten heijastuu joka paikkaan.” Nainen 37 v. Sipoo

Turvattomuuden kokemisen yhteydessä herää kysymys, onko kyse turvattomuuden tunteesta vai todellisista turvattomuuden kokemuksista. Haastatelluilta henkilöiltä ei esimerkiksi kysytty, ovatko he

joutuneet rikoksen kohteeksi pääkaupunkiseudulla asuessaan. Turvattomuuden kokemiseen liittyy se, että samanaikaisesti kun ihmisten huolestuneisuus rikollisuudesta on lisääntynyt ja turvattomuuden tunne yleistynyt ja kasvanut, rikosten määrä on lähinnä laskenut tai pysynyt ennallaan. Turvallisuuden ja turvattomuuden tunteet riippuvat usein myös mielikuvista. Tunteettomia asioita pelätään usein turhaan ja tiedotusvälineiden uutisointi lietsoo turvattomuuden tunnetta.

Pääkaupunkiseudun vetovoimaisuutta voitaisiin parantaa myös asumisviihtyvyyttä parantamalla. Puistoihin ja luonnonmukaiseen ympäristöön pitäisi panostaa ja lisätä niitä, jotta ympäristö olisi miellyttävämpi asua.

Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaneet henkilöt eivät ole enää erityisen kiinnostuneita pääkaupunkiseudun vetovoimaisuuteen ja yhteistyöhön liittyvistä asioista. Elämä pääkaupunkiseudulla kuuluu menneisyyteen.

Sipoossa asuva haastateltava havainnollistaa, miten laajaksi pääkaupunkiseutu oikein ymmärretään. Tarkoitetaanko pääkaupunkiseudulla vain Helsingin, Espoon ja Vantaan muodostamaa aluetta vai myös muita ympäristökuntia sisältävää aluetta.⁴ Haastateltava itse kokee asuvansa pääkaupunkiseudulla, vaikka asuukin Sipoossa.

”Mä koen olevani pääkaupunkiseudulla ja vetovoima on voimakas. Tosiaan kun tästä on 20 minuuttia, ajaa keskustaan, siis ei ruuhkalla, niin mä koen olevani pääkaupunkilainen. Ja mun mielestä se on aivan äärettömän vetovoimainen.” Nainen 37 v. Sipoo

2.8.2 Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisen yhteistyön lisääminen

Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisen yhteistyön lisäämiseen suhtaudutaan pääsääntöisesti myönteisesti. Kuntien välinen yhteistyö koetaan hyväksi asiaksi, jos se parantaa palvelujen saatavuutta. Esimerkiksi hyvänä pidetään lapsen päivähoitopaikan saamista lähimmästä toisen kunnan

puolella sijaitsevasta päiväkodista sen sijaan, että lapsi pitää viedä kauempana sijaitsevaan oman kunnan päivähoitopaikkaan hoitoon. Yhteistyön lisääminen tulisi näkyä nimenomaan asukkaiden palveluiden käytön helpottumisena. Asukkaiden pitäisi voida käyttää lähimpiä palveluita kunnan rajoista riippumatta.

”Se on semmoinen tunnekysymys periaatteessa, kun järjellä ajattelee, niin eihän siinä tarvitsisi olla edes niitä kaupungin rajoja välissä. Siinä säätettäis paljon. Toisaalta vanhana helsinkiläisenä haluan että Helsinki säilyy. Paljonhan siinä on päällekkäisiä toimintoja, mitä voitaisiin järjestyttää ja säästää rahaa, ja käyttää sitä rahaa johonkin muuhun. Mutta muuten mun mielestä on hyvä, että on tällainen YTV, et sitä yhteistoimintaa kumminkin jotenkin harjoitetaan.” Nainen 40 v. Siuntio

Pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyön hyväksi puoleksi nähdään voimavarojen yhdistäminen ja siten palvelujen tarjonnan parantaminen. Yhteistyön hyvänä puolena pidetään myös mahdollisuutta hallinnollisten kulujen karsimiseen.

Osa haastateltavista suhtautuu kysymykseen pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyöstä välipitämättömästi. Kuntien yhteistyön lisäämisestä aiheutuviin hyötyihin tai haittoihin ei ole paneuduttu, sillä asia ei kiinnosta erityisesti.

”Mä en ole oikein perehtynyt tuohon juttuun. Onhan siitä kirjoitettu ja muuta, mutta en mä tiedä, mitä hyvää se sen kummemmin toisi, niin kuin meille normaaleille palkansaajille. Mä en osaa tohon vastata, koska mä en ole paneutunut siihen sen kummemmin.” Nainen 58 v. Vantaa

”Mä en hirveesti tiedä yhteistyöstä, mitä ne tekee, että ei mulla hirveesti oo mielipiteitä siihen.” Mies 36 v. Hyvinkää

Kaikilla haastateltavilla ei ollut mielipidettä pääkaupunkiseudun kuntien yhdistämisestä. Myös tätä perusteltiin asian vähäisellä kiinnostavuudella. Yksi haastateltava perusteli neutraalia mielipidettään sillä, että hänellä ei pääkaupunkiseudun ulkopuolella syntyneenä ole tunnesidettä kyseisiin kuntiin ja siten ne voitaisiin yhdistää, kunhan se johtaisi palvelujen paranemiseen.

⁴ Uudellamaalla on viisi seutukuntaa (Helsingin, Lohjan, Tammi-
saaren, Porvoon ja Loviisan seutukunnat). Muita merkittäviä kun-
nallisia ryhmittymiä ovat pääkaupunkiseutu (Helsingin, Espoon,
Vantaan ja Kauniaisten muodostama YTV-alue) sekä kahdeksan ke-
hyskuntaa (Hyvinkää, Järvenpää, Kerava, Kirkkonummi, Nurmijärvi,
Sipoo, Tuusula ja Vihti), jotka pääkaupunkiseudun kanssa muodos-
tavat nk. Helsingin seudun.

Pääkaupunkiseudun kuntien yhdistämistä vastustavat perustelevat kantaansa sillä, että kunnat ovat nyt jo isoja kokonaisuuksia. Kuntien yhdistämisen seurauksena syntyvän uuden kunnan pelätään olevan liian iso hallittavaksi.

"Minun mielestä nää on melkein kaikki liian isoja jo semmoisenaan, että yhteistyö on hyvä jos toimii, mutta minulla on vähän semmoinen ajatus, että tää on liian iso paketti hallittavaksi. Parempi kun kaupungit hoitais omat asiansa. Toki sitä yhteistyötä tarvitaan, mutta ei nyt liikaa kuitenkaan painotettais sitä, että pitäisi yhdistyä ja yhdistää. Kaikilla on kuitenkin ne omat tavoitteet ja omat rahat ja niin poispäin. Mun mielestä se menee silläkin tavalla, että Espoo ja Vantaa kärsii Helsingin roolista. Vantaa ja Espoo on hyviä paikkoja. Annetaan niiden olla semmoisia kuin ne on."
Nainen 32 v. Kerava

Kuntien yhdistämiseen suhtaudutaan kielteisesti siksi, ettei osata sanoa, mitä hyötyä yhdistämisestä olisi kuntalaisille.

"Mä en tiedä, mitä hyvää sieltä löytyy, jos ne ympätään yhteen. Miten meidän kaikkien nää verosysteemit ja muut." Nainen 58 v. Vantaa

Pääkaupunkiseudun kuntien yhdistämistä vastustetaan myös sillä perusteella, että eri kuntien asukkailla on oma kuntaidentiteettinsä.

"Mun mielestä ei kyllä tarvis yhdistellä. Ainahan se on ollu niin, että vantaalaiset on vantaalaisia ja espoolaiset espoolaisia. Ei mulla siihen oikeestaan oo mitään perusteluja." Mies 36 v. Hyvinkää

Pääkaupunkiseudun kuntien yhdistämistä pidettiin hyvänä asiana myös sillä edellytyksellä, että se parantaa palvelujen laatua ja tarjontaa. Kuntien yhdistämisessä pidettiin tärkeänä vapaaehtoisuutta. Pääkaupunkiseudun kunnat voisi yhdistää, jos se tapahtuu vapaaehtoisesti eikä pakolla, minkä kohteeksi Sipoo joutui. Sipoon kohtalo on monien haastateltavien mielessä. Yhden haastateltavan (Nainen 59 v. Riihimäki) mielestä kuntien pakollistamiset toisiinsa eivät tule toimimaan pidemmän päälle. Jos ihmiset pakotetaan liittymään sipoolaisten tavoin naapurikuntaan, aikaansaase

pitkään jatkuvaa katkeroitumista ja kasvavaa epäluottamusta päättäjiä kohtaan.

"Minusta tämä koko pääkaupunkiseutu joutaisi liittää yhteen sillä viisiin, että tässä olis yksi tämmöinen pääkaupunkiseutu eikä näitä pieniä niin kuin toikin Kauniainen, tommonen pikkunen pläntti tuolla keskellä. Ehkä vois olla niin, että tää koko alue olis hallinnollisesti yhtä aluetta. Ja sitten kehitettäis yhdessä tätä koko pääkaupunkiseutua, koska täällä tätä tunkua on. Jos ajatellaan, että tänne muuttaa noin 200 000 uutta ihmistä seuraavan kymmenen vuoden aikana, niin kyllähän tämä on tämmöinen kasvukehityskeskus, jossa ehkä näillä nykyisillä rakenteilla ja nykyisellä toiminnalla pärjätään. Jotakin täytyis tehdä, että palvelut säilyis ja voitais kehittää niin kuin koko tän pääkaupunkiseudun suunnassa. Että nyt ei sitten joku alue kehity eri tavalla ja toinen alue jää sitten varjoon. Minun mielestä mulle sopisi varsin hyvin." Nainen 53 v. Espoo

Haastateltavilta tiedusteltiin, pitäisikö pääkaupunkiseudun kuntien mahdollisen yhdistämisen yhteydessä järjestää kuntien asukkaille kansanäänestys ja näin antaa mahdollisuus oman näkemyksensä julki tuomiseen kuntien yhdistämisestä. Sikäli, kun haastateltavilla on näkemys kansanäänestyksen tarpeellisuudesta, jakautuvat mielipiteet puolesta ja vastaan.

Kansanäänestyksen puolustajien mielestä kansalaisten tulee voida ilmaista oma mielipiteensä yhteiskunnallisesti tärkeästä asiasta. Kansanäänestyksen vaikuttavuutta kuntapäättäjien päätösten tekoon tosin epäillään ja arvellaan sen jäävän vain kuntalaisille annetuksi muodollisuudeksi mielipiteensä ilmaisemiseen.

"Kyllä mä luulen. Muuten voisi olla aika diktaattorimaista meininkiä, jos näin olis, että vietäisiin kuntalaisilta kunta alta." Nainen 34 v. Vantaa

Kansanäänestyksen vastustajien mielestä äänestystä ei tulisi järjestää, sillä ihmiset eivät osaa äänestää rationaalisesti järkisyiden perusteella, vaan antavat tunnesiteiden ja tunneasioiden vaikuttaa äänestämiseensä.

"Kansanäänestykset on vähän kaksiippuisia asioita. Toisaalta kyllä, toisaalta ei. Tietenkin ihmiset haluaa sen oman paikkansa etuja ja omaan paikkaan liittyä tietyllä tavalla tällaisia tunnesiteitä ja niitä ehkä ajetaan. Eikä ehkä nähdä sitä, mitä hyötyä on tällaisesta rakenteellisesta, hallinnollisesta yhdistämisestä

ja niistä johtuvista seikoista. Ajatellaan vaan tunneperäisesti sitä asiaa eikä järkipäisesti. Siinä mielessä en kannata mitään kansanäänestyksiä. Kyllä siinä pitäis semmoinen järkevä selvitys tehdä ja katsoa ne edut ja haitat ja hyödyt. Ja sitten jotkut asiantuntijat päättäis mitä tehdään." Nainen 53 v. Espoo

3 POHDINTA

3.1 Tutkimuksen tulokset

Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää, mitkä ovat pääkaupunkiseudun sisällä, pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin ja pääkaupunkiseudulle muualta Suomesta suuntautuvan muuton lähtösyöt muuttajien näkökulmasta, miten fyysiset, sosiaaliset ja taloudelliset muutokset vaikuttavat kotitalouden toimintaan sekä miten pääkaupunkiseudun veto-voimaisuutta asuinympäristönä tulisi lähtömuuttajien mielestä kehittää.

Muuttaminen riippuu elämäntilanteesta ja arvostuksista. Uuteen asuntoon muuttamisella kotitaloudet sopeuttavat asumisensa elämänvaihtaan, tarpeitaan ja mahdollisuuksiaan vastaavaksi. Muuttamisen syynä on monesti esimerkiksi perhe-tilanteen muuttuminen. Tällöin selitys monille eri asioille ei löydy varsinaisesti muuttamisesta, vaan siihen johtaneesta taustatekijästä, kuten uudesta perheenjäsenestä.

Uuden asuinpaikan valinnalle löytyy yhtä monta perustelua kuin on muuttajiakin. Toiveiden mukainen asunto, toimivat liikenneyhteydet sekä asuinalueen rauhallisuus ja luonnonläheisyys korostuvat kuitenkin muita perusteluja enemmän uuden asuinpaikan valinnassa. Samat uuden asuinpaikan valinnan perustelut toistuvat myös Ahlgren-Leinvuon ja Henrikssonin tutkimuksessa (2007), jossa selvitettiin Vantaan Variston kaupunginosaan muuttaneiden henkilöiden mielipiteitä asuinalueestaan. Asuinalueen hintatason merkitys tulee parhaiten esiin siinä, että pääkaupunkiseudulta muutetaan pois kalliin hintatason vuoksi. Varsinkin lapsiperheiden vanhempia edustavat haastattelut kritisoivat pääkaupunkiseudun kalleutta.

Tässä tutkimuksessa perheellisten haastattelujen kertomukset osoittivat, että lapsiperheet muuttavat kaupunkien keskustoista pientaloalueille tai maaseudulle paitsi asumistason nostamiseksi myös päästäkseen turvallisempaan ja lapsille parempaan kasvuympäristöön. Esimerkiksi Helsingin ydinkeskustan kerrostalopainotteista ympäristöä ei pidetä lapsille hyvänä kasvuympäristönä. Tulevaisuudessa jää nähtäväksi, jatkuuko tämänkaltaisen suuntaus

lapsiperheiden keskuudessa vai voidaanko kerrostalot kokea lapsiystävällisemmiksi kasvupaikoiksi.

Koistisen ja Tuorilan (2008) hyvää elinympäristöä selvittäneessä tutkimuksessa tulokseksi tuli, että alle 30-vuotiaiden keskuudessa kerrostaloa, jopa korkeaa 10-kerroksista taloa, pidettiin tavoitteellisenä elinympäristönä lapsiperheelle. Asunnon toivottiin sijaitsevan lähellä, muutaman kilometrin päässä kaupungin keskustasta. Kaupunkiasuminen monenlaisine mahdollisuuksineen näyttäisi tutkimuksen perusteella olevan tulevaisuudessa myös monen lapsiperheen toiveissa.

Myös Liliuksen (2008) mukaan tilastot antavat viitteitä siitä, että lapsiperheet tekevät tuloaan Helsingin keskusta. Jätkäsaaren ja Kalasataman rakentamisen myötä asuntokanta keskustassa kasvaa huomattavasti. Jätkäsaaren tärkeänä tavoitteena on houkutella lapsiperheitä, joten suunnittelussa on kiinnitetty erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen. Kalasatama on suunniteltu kaikkia asukasryhmiä ajatellen. Kruununhakalaisia perheitä tutkimuksessaan tarkastelleen Liliuksen mukaan urbaanit vanhemmat haluavat kasvattaa lapsensa urbaanissa ympäristössä. Selkeimmin keskustan perheitä yhdistäväksi tekijäksi Liliuksen tutkimuksessa osoittautui sosiaalisuus. Toinen yhdistävä tekijä on vähäinen autonkäyttö, jota pidetään yhtenä keskustassa asumisen etuna. Yhteistä perheille on myös se, että he elävät aktiivista elämää liikkumalla paljon niin kaupungin sisällä kuin sen ulkopuolella. Kaupunki ympärivuorokautisella katuelämällään ja ihmispaljoudeellaan edusti tutkimuksen vanhemmille turvallisinta elinympäristöä.

Blomgrenin (2000) mukaan asuinalueen valitseminen välittää jotain ihmisen identiteetistä paikkojen symbolisten merkitysten kautta. Ympäristön kantamat merkitykset määrittävät oleellisesti asuinympäristöjen houkuttelevuutta, minkä lisäksi asuinalueen valitsemiseen vaikuttavat paikan tietynlainen identiteetti sekä maine. Monilla paikkakunnilla onkin asuinalueita, joihin liittyy voimakkaita arvostuseroja. Toisia alueita arvostetaan

ja toisia ei. Tämä tutkimus vahvisti asuinalueen maineen ja imagon merkitystä uuden asuinpaikan valinnassa, sillä uutta asuinpaikkaansa etsivät henkilöt kiinnittävät huomiota konkreettisempien asuinalueen valintakriteerien lisäksi myös näihin ominaisuuksiin.

Ahlgren-Leinvuo ja Parviainen huomauttavat Kartanokoskeen keskittyvässä tutkimuksessaan (2006), että asuinalueet kannattaa suunnitella hyvin niin rakennusten yksityiskohtia kuin imagoa myöten. Kartanokosken markkinointi puutarha-kaupunkina ja alueen uusvanhojen rakennusten tarkkaan suunniteltu ulkonäkö ovat tuoneet Vantaalle uusia asukkaita. Myös tämän tutkimuksen näkökulmasta päättäjille voidaan lähettää terveisiä, että asuinalueen siisteys, rakennuskanta sekä alueen turvallisuudesta muodostuvat mielikuvat ohjailevat uusia asukkaita.

Pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin muuttamisessa näkyy piirteitä vastakaupungistumisesta. Ihmiset siirtyvät metropolimaiselta alueelta pienempiin keskuksiin tai kuten Broberg (2007) kirjoittaa, eurooppalaisessa kontekstissa vastakaupungistumisen voi määritellä väestön hajautumiseksi kaupunkien keskustojen ulkopuolelle laajemmassa mittakaavassa kuin lähiöihin muutettaessa. Oleellista on myös se, että maaseutumaisille alueille muuttajat jatkavat siellä kaupunkimaista elämäntapaansa aikomatta siirtyä perinteisten maaseutuelinkeinojen harjoittajiksi. Huomattavaa on myös, että lapsiperheet ovat merkittävässä osassa kaupunkimaisilta alueilta maaseutumaisille alueille suuntautuvissa muutoissa.

Uuteen asuinpaikkaan muuttamiseen liittyy monenlaisia ennako-odotuksia. Odotusten realiteettiisuus ja niiden täyttyminen vaikuttavat paikkaan sopeutumiseen. Liian suuret odotukset johtavat helposti kielteisen kokemuksen syntymiseen uuteen asuinpaikkaan muuttamisesta. ”Täällä maalla on hyvä asua” – Kokemukset maaseudusta uutena asuinympäristönä -tutkimuksessa (Tuorila 2006) tuli esiin, että avoimin mielin muuttaville tulee vähemmän pettymyksiä kuin niille, joilla on varsinkin vahvoja positiivisia uuteen asuinpaikkaan liittyviä odotuksia.

Yksityisautoilun merkitys näkyy vahvasti tutkimuksessa. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelle muuttaminen lisää oman auton käyttöä. Tosin muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta yksityisautoilu ei näytä olevan itseisarvo, vaan välttämätön pakko nykytilanteessa. Toisaalta oman auton käyttöä

perustellaan liikkumisen nopeudella ja sujuvuudella verrattuna julkisiin liikennevälineisiin.

Hyvän elinympäristön ominaisuuksiin paneutuneessa Koistisen ja Tuorilan (2008) tutkimuksessa autoilun ja erityisesti yksityisautoilun vähentämistä pidetään ekologisista syistä tärkeänä. Yksityisautoilua ei välttämättä edes pidetä toivottavana liikkumismuotona. Huonon elinympäristön tunnistaa selkeimmin autoriippuvuudesta.

Tutkimuksessa ilmenee, että liikuttaessa mitataan enemmän aikaa kuin kilometrejä. Varsinkin yksityisautoilijoilla kilometrit ovat menettäneet merkitystään sekä tieverkoston, kulkuvälineiden että tekniikan kehittymisen myötä. Yksityisautoilijat voivat halutessaan aloittaa työpäivänsä jo työmatkaan lähtiessään työpuhelujen hoitamisella. Myös Tuominen (2008) toteaa, etteivät pitkää työmatkaa kulkevat aseta sille enää yhtä suurta painoarvoa kuin aikaisemmin. Työmatkaan ollaan valmiita kuluttamaan aikaa useitakin tunteja päivässä, jos vaakakupissa on toisella puolella halutunlainen asumismuoto ja ympäristö.

Koistisen ja Tuorilan (2008) tutkimuksen tulosten perusteella hyvässä elinympäristössä on tarjolla monenlaisia palveluja. Aikuistalouksien, lapsiperheiden ja eläkeläistalouksien kertomukset osoittavat, ettei pelkästään päivittäistavarapalveluiden saaminen riitä, vaan niiden lisäksi toivotaan muita jokapäiväistä elämää tukevia palveluja. Päivittäistavarapalveluiden yhteydessä toivotaan mahdollisuutta asioida postissa, apteekissa ja pankkiautomaatilla tai pankissa. Usein käytettyjen palveluiden sijoittuminen lähelle kotia on ekologisesta näkökulmasta toivottavaa.

Todellisuudessa tilanne palvelujen saatavuudessa voi olla toisenlainen. Ihmiset muuttavat sellaisille asuinalueille, joilla palvelujen saatavuus koetaan huonoksi. Palvelujen huonoa saatavuutta selittää osaltaan se, että asuinalue on uusi, eikä sinne ole ehtinyt vielä muodostua palvelujen tarjontaa. Tällaisissa tapauksissa palvelujen saatavuuteen sisältyvät puutteet hyväksytään. Puutteellisen palvelutarjonnan hyväksyminen tulee esiin myös Ahlgren-Leinvuon ja Parviaisen (2006) sekä Ahlgren-Leinvuon ja Henrikssonin (2007) tutkimuksissa, missä hyvät palvelut eivät osoittautuneet tärkeimmiksi asuinalueen valintaan vaikuttaviksi tekijöiksi. Palveluiden merkitys kuitenkin kasvaa, kun alueelle on muutettu ja arjen pitäisi sujua vaivattomasti. Lapsiperheiden muuttopäätökseen hyvillä

palveluilla oli tutkijoiden mukaan yllättävän vähän merkitystä.

Toisaalta pääkaupunkiseutu ympäristökuntiin koetaan välimatkoiltaan niin pieneksi alueeksi, että naapurikunnissa asuvat henkilöt asioivat edelleen pääkaupunkiseudun isoissa ostoskeskuksissa, joissa yhden katon alla voidaan tyydyttää ”kaikki tarpeet” samalla asiointikerralla.

Muuttamisella ei välttämättä ole vaikutusta ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpitoon. Suuri osa sosiaalisista kontakteista hoituu virtuaalisesti Internetin välityksellä tai puhelimitse. Puhelin on siirtänyt sosiaaliset kontaktit ”langan päähän” ja siten muokannut sosiaalisuuden jokapäiväisiä ilmenemismuotoja. Nykyajan informaatioteknologia mahdollistaa yhteydenpidon muita ihmisiä tapaamatta (Tuorila 2006).

Yleinen käsitys on, että suomalaisten suurin haave on asua omakotitalossa. Käsitystä tukee suomalaisten asumistoiveita tarkastellut tutkimus (Juntto 2007). Tätäkin tutkimusta varten tehty haastattelut osoittivat, miten monelle unelmien asuinpaikka on pientalo rauhallisessa asuinympäristössä. Moni tosin suosii vastakkaista kerrostaloasumista. Unelmien asuinpaikka -teeman yhteydessä paljastuu, että henkilöt, jotka ovat voineet vaikuttaa oman kotinsa suunnitteluun ja rakentamiseen, kokevat asuvansa unelmiensa asunnossa.

Kuluttajien valinta- ja vaikutusmahdollisuuksiin pääkaupunkiseudun asuntotuotannossa paneutunut tutkimus (Väliniemi ym. 2008) osoittaa, että kuluttajien vaikutusmahdollisuudet asuntojensa suunnitteluprosessiin vaikuttavat melko rajallisilta. Rakennusyritykset ovat perinteisesti kysyneet kuluttajilta palautetta suunnittelu- ja rakennusprosessin eri vaiheissa muun muassa myynnin tueksi, asuntojen laatutason ja palvelun parantamiseksi sekä virheiden korjaamiseksi. Sen sijaan kuluttajien mahdollisuudet esimerkiksi asuntojensa pohja- ja sisustusratkaisuihin vaikuttamiseen ovat jääneet vähäisemmiksi.

Voidaankin kysyä, voitaisiinko kerrostaloasumisesta tehdä houkuttelevampaa sillä, että asukkaat pääsisivät todellisesti vaikuttamaan asuntonsa ja asuinympäristönsä suunnitteluun. Voisivatko paremmat vaikutusmahdollisuudet johtaa siihen, että entistä useampi näkisi kerrostaloasunnon unelmiensa asuinpaikkana?

Pääkaupunkiseudun kuntien vetovoimaisuuden kehittämisessä korostuvat liikenne ja asuminen. Palveluita ei mainita tässä yhteydessä lainkaan.

Liikenteen kehittämisessä tärkeimmäksi ratkaistavaksi ongelmaksi nähdään liikennemuutoksen eroon pääseminen sekä joukkoliikenteen kehittäminen erityisesti poikittaissuuntaisessa itä-länsiliikenteessä. Pääkaupunkiseudun joukkoliikenteessä näyttää olevan paljon kehitettävää, sillä huonoksi koetut yhteydet ja pitkään kestävät matkat mainitaan myös Ahlgren-Leinvuon ja Parviaisen (2006) tutkimuksessa. Huonoksi koetun joukkoliikenteen seurauksena oman auton käyttöä pidetään välttämättömänä, mistä seuraa yksityisautojen lisääntyminen pääkaupunkiseudun liikenteessä tavoitteena olevan vähenemisen sijaan. Tämä taas edesauttaa liikennemuutoksen syntymistä ja ongelmia pääkaupunkiseudun liikenteessä.

Asumisen näkökulmasta pääkaupunkiseudun kuntien vetovoimaisuuden kehittämisessä korostuu hintatason kohtuullistaminen. Pääkaupunkiseudun asukkaiden hyvinvointiin paneutuvassa tutkimuksessa (Turunen ja Zetterman 2009) eniten halua asua pääkaupunkiseudulla vähensivät asumisen ja elämisen hintatasot sekä saasteet. Pääkaupunkiseudulla asumisen kalleutta kritisoidaan usein myös julkisessa keskustelussa.

Viheralueiden kehittäminen nähdään tärkeäksi asumisviihtyvyyttä lisääväksi tekijäksi, sillä luonto halutaan tuoda asukkaita lähemmäksi. Turusen ja Zettermanin tutkimuksessa (2009) pääkaupunkiseudun ” urbaani luonto ” puistojen ja viheralueiden muodossa saa paljon kiitosta. Tutkijoiden mukaan rakkaus luontoon on tunnetusti suomalainen ilmiö. Pääkaupunkiseudulla luonnon merkitys voi korostua juuri seudun asumistiheyden vuoksi, jolloin luonnosta haetaan omaa tilaa. Luonto voi myös tarjota vastapainoa arjen kiireille.

Pääkaupunkiseudusta toivotaan myös rauhallisempaa ja ennen kaikkea turvallisempaa asuinpaikkaa. Turvallisuuteen panostaminen nähdään tärkeäksi tekijäksi, jolla pääkaupunkiseudun vetovoimaisuutta voidaan kehittää.

Turvallisuuden parantamisen tarpeesta puhutaan myös Helsingin kaupungin tutkimuksessa, jossa kartoitettiin kaupunkilaisten ja matkailijoiden turvallisuudentunnetta. Tutkimuksen mukaan noin puolet helsinkiläisistä on sitä mieltä, että kaupungin turvallisuustilanne on heikentynyt viimeisten kolmen vuoden aikana. Kaupunkilaisten keskeisiksi huolenaiheiksi nousivat maahanmuuttajien lisäksi syrjäytyminen, välinpitämättömyys, yhteisöllisyyden puute, katuväkivalta ja sen uhka,

joukkoliikenteen turvallisuus ja liikenneturvallisuus. (Helsingin kaupunki 2009.)

Pääkaupunkiseudun kuntien yhteistyöhön suhtaudutaan pääsääntöisesti myönteisesti. Yhteistyöltä odotetaan palvelujen tehostumista ja paranevista. Yhteistyön hyväksi puoleksi nähdään myös hallinnollisten kulujen karsiminen ja näiden rahojen siirtyminen palvelujen tarjontaan. Pääkaupunkiseudun kuntien yhdistäminen sen sijaan jakaa mielipiteitä.

3.2 Tutkimuksen toteutus

Suomalaisessa yhteiskuntatieteellisessä keskustelussa on ollut melko yleistä käyttää synonyymeinä käsitteitä laadulliset ja pehmeät menetelmät. Pehmeä-synonyymi on osuva tässä tutkimuksessa. Pääkaupunkiseudun sisällä, pääkaupunkiseudulta ympäristökuntiin ja muualta Suomesta pääkaupunkiseudulle muuttaneiden henkilöiden kokemuksia uudesta asuinpaikasta ja muuttamisesta on tarkasteltu pitkälti haastateltujen henkilöiden ehdoilla tutkimuksen tavoitetta unohtamatta.

Tutkimusta ei kuitenkaan voida pitää puhtasoppisena laadullisena tutkimuksena. Tarkkaavainen laadulliset menetelmät tunteva lukija huomaa helposti sääntöjen rikkomisen, kuten sen, että haastattelujen määrä on päätetty etukäteen sen sijaan, että aineiston keräämisessä olisi noudatettu kylääntymisperiaattia. Pääkaupunkiseudun muuttovirtojen syihin ja seurauksiin paneutuvan -projektin näkökulmasta laadulliseksi nimetyn osion tavoitteeksi asetettiin kyselytutkimuksessa saatujen tietojen syventäminen siltä osin, kun kyselyaineisto ei tarvittavia vastauksia kykene antamaan. Laadullisen osion tavoite määriteltiin osittain tietoisena sen toteutukseen sisältyvistä rajoituksista.

Aineiston kyllääntyminen nousi haastatteluja tehtäessä kuitenkin esiin, sillä puolenvälin jälkeen alkoi jo arvata, mitä haastateltava mahdollisesti vastaa. Uudet haastateltavat kertoivat pitkälti samat asiat kuin aiemmat haastateltavat. Toisaalta laadullisia haastatteluja tehtäessä on aina huomioi-

tava, että ihmisten elämäkokonaisuuksista löytyy loputtomasti erilaisia vivahde-eroja. Yhtäläisyyksistä ja ennalta-arvattavuudesta huolimatta jokaisen haastattelun sisällöllinen anti poikkeaa jollain tavalla muista haastatteluista.

Haastateltujen henkilöiden antaman informaation ja sen analysoinnin perusteella ei varsinaisesti pystytä tuottamaan tilastollisesti yleistettävää tietoa siten, kuin yleistettävyys ymmärretään kvantitatiivisessa tutkimuksessa. Edellä mainittujen toteutuksellisten tekijöiden vuoksi tutkimuksen päätarkeus on tuottaa yksityiskohtaista ja täsmäntä tietoa pääkaupunkiseudun muuttoliikkeestä haastateltujen henkilöiden avustuksella. Laadullisessa tutkimuksessa ei olekaan tarkoituksena yleistettävissä olevan aineiston kerääminen, vaan mahdollisuus tehdä tutkittava asia tai ilmiö ymmärrettäväksi, jolloin sen empiirinen todistaminen ei ole olennaista. Sikäli, kun tutkimuksen tuloksia kuitenkin halutaan yleistää, on parasta puhua tulosten olemuksellisesta yleistettävyydestä, jolloin keskeisiä ovat ne tulokset, jotka aineistosta tehdään. Yleistyksen kannattaakin tehdä nimenomaan tulkinnoista, ei suoraan aineistosta. (Saarela-Kinnunen ja Eskola 2007.)

Tutkimuksen yleistettävyyden problematiikkaan liittyy läheisesti myös tutkimuksen kontekstuaalisuus. Tutkimus on sidoksissa tiettyyn aikaan ja paikkaan, jotta tulokset sinällään olisivat yleistettävissä esimerkiksi muille paikkakunnille muuttaneiden henkilöiden tilanteeseen. Myös ajan kuluminen muuttaa tutkimustulosten relevanttiutta. Tutkimusasetelma ei sinällään vanhene. Se vain tuottaa erilaisia tuloksia sen mukaan, milloin ja missä tutkimus toteutetaan. Ihmistutkimuksessa ei ole absoluuttisia totuuksia.

Tutkimustulokset ovat samansuuntaisia kuin pääkaupunkiseudulla asuvien/asuneiden muuttokokemuksia koskevissa aikaisemmin tehdyissä, pääosin kvantitatiivisissa tutkimuksissa. Samankaltaisuus aikaisempien tutkimustulosten kanssa kertoo siitä, että tutkimustuloksissa on kyse jostain yleisemmästä kuin vain tässä tutkimuksessa tehdyistä tulkinnoista tai vain haastateltujen henkilöiden kokemuksista, mielikuvista ja puheista.

LÄHTEET

- Ahlgren-Leinvuo H, Henriksson R (2007) Miltä tuntuu asua Varistossa 30 vuotta asuntomesujen jälkeen? Variston asukaskysely 2007. Vantaan kaupunki. C24:2007. Vantaa.
- Ahlgren-Leinvuo H, Parviainen E (2006) Miljöö miellyttää, palveluissa parannettavaa. Uusissa asunnoissa asuvien mielipiteitä asuinalueestaan ja asunnostaan Kartanokoskella ja muilla alueilla. Vantaan kaupunki. Tilasto ja tutkimus C40:2006. Vantaa.
- Blomgren J (2000) Asuinalueiden sosiaalisen rakenteen ja elinolojen muutos. Taustat ja prosessit Puotinharjussa ja Myllypurossa. Helsingin yliopisto. Valtiotieteellinen tiedekunta. Sosiologian laitos. Sosiologian pro gradu -tutkielma. Helsinki.
- Broberg A (2007) Valikoiva muuttoliike Uudella maalla. Helsingin yliopisto. Pro gradu -tutkielma. Maantiede. Suunnittelumaantiede. Maantieteen laitos. Helsinki.
- Eskola J, Suoranta J (2000) Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Vastapaino. Tampere.
- Eskola J, Vastamäki J (2007) Teemahaastattelu: opit ja opetukset. Teoksessa: Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle. Toim. J Aaltola, R Valli. PS-kustannus. Jyväskylä.
- Helsingin kaupunki (2009) Helsingiläisten ja vierailijoiden mielipiteitä kaupungin turvallisuustilanteesta. http://www.hel2.fi/ajankoh- taista/turvallisuuskysely/Mielipiteita_turval- lisuudesta_2009.pdf 25.2.2009
- Jokiranta T, Munter A (2008) Väestönkehitys ja asuntotuotanto Espoossa ja Helsingin seudulla. Espoon kaupunki. Keskushallinnon Kehittämisen- ja tutkimusryhmä. Tietoisku 3/2008. Espoo.
- Juntto A (2008) Asumisvalinnat, liikkuvuus ja asumisen arkitalous. Teoksessa: Koti – teh- tävistä uusiin ihanteisiin. Toim. M Lammi, P Timonen. Kuluttajatutkimuskeskuksen kirjoja 4. Helsinki.
- Koistinen K, Tuorila H (2008) Millainen olisi hyvä elinympäristö? – Asukkaiden näkemyk- siä elinympäristöstä, asumisesta ja palveluista eri elämänvaiheissa. Kuluttajatutkimuskes- kus. Julkaisuja 9/2008. Helsinki.
- Kytö H, Väliniemi J (2009) Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa. Kuluttajatutki- muskeskus. Julkaisuja 3/2009. Helsinki.
- Laakso S, Loikkanen H.A. (2004) Kaupunkita- lous. Gaudeamus. Helsinki.
- Lilius J (2008) Helsingin keskusta lapsiperheen asuinalueena. Helsingin kaupungin tietokes- kus. Neljännesvuosijulkaisu Kvartti 3/2008. Helsinki.
- Manninen A, Vuori P (2008) Ikääntyminen ja muuttoliike – haaste ja mahdollisuus. Helsingin kaupungin tietokeskus. Kvartti 3/2008. Helsinki.
- Saarela-Kinnunen M, Eskola J (2007) Tapaus ja tutkimus = tapaustutkimus? Teoksessa: Ikkunoita tutkimusmetodeihin 1. Metodien valinta ja aineiston keruu: virikkeitä aloit- televalle tutkijalle. Toim. J Aaltola, R Valli. PS-kustannus. Jyväskylä.
- Tuominen P (2008) Keitä metropolialueen pende- löijät ovat? Helsingin kaupungin tietokeskus. Kvartti 1/2008. Helsinki.
- Tuorila H (2006) ”Täällä maalla on hyvä asua.” Kokemukset maaseudusta uutena asuinym- päristönä. Kuluttajatutkimuskeskus. Julkai- suja 4/2006. Helsinki.
- Turunen S, Zetterman M (2009) Neljä tuhatta näkemystä hyvinvointiin – Tutkimus pää- kaupunkiseudun asukkaiden hyvinvoinnista. Pääkaupunkiseudun sosiaalialan osaamiskes- kus. työpapereita 2009:1. Helsinki.
- Väliniemi J, Rask M, Timonen P (2008) Asu- misen tarjontakatsaus – konseptitarkastelu kuluttajien valinta- ja vaikutusmahdollisuuksista pääkaupunkiseudun asuntotuotannossa. Kuluttajatutkimuskeskus. Julkaisuja 3/2008. Helsinki.

LIITE 1: Haastattelurunko

- Minkälainen oli lapsuutenne asuinympäristö?
- Kun muistelteatte asumis- ja muuttouraaanne niin mihin muutitte lapsuudenkodistanne ja miksi? Minne muutitte tästä asuinpaikasta ja miksi? jne...
- Miksi muutitte nykyiseen asuinpaikkaanne?
- Miten valitsitte nykyisen asuinalueenne?
- Miten työpaikka vaikutti asuinalueen valintaan?
 - liikenneyhteydet
 - palvelut
 - asuinympäristö
 - luonto
 - harrastusmahdollisuudet
- Minkälaisessa asunnossa asutte nyt (kerrostalo, rivitalo, omakotitalo)?
- Minkälainen oli edellinen asuntonne?
- Onko nykyinen asuntonne oma vai vuokra-asunto? Entä edellinen asuntonne?
- Kuinka pitkä työmatka teillä on?
- Miten pitkä se oli edellisessä asuinpaikassanne?
- Miten kuljette työmatkanne?
- Miten kuljitte työmatkanne edellisessä asuinpaikassanne asuessanne?
- Miten pitkä koulumatka lapsilla on?
- Miten pitkä koulumatka oli edellisessä asuinpaikassanne?
- Miten lapset kulkevat koulumatkan?
- Miten he kulkivat sen edellisessä asuinpaikassanne?
- Minkälaisena pidätte palvelujen saatavuutta asuinalueellanne?
- Käyttekö palveluja omalla asuinalueellanne, työpaikkanne läheisyydessä vai muualla?
- Onko muutto nykyiseen asuinpaikkaanne muuttanut jotenkin palvelujenne käyttöä?
- Onko muutto nykyiseen asuinpaikkaanne vaikuttanut harrastuksiinne?
- Onko muutolla nykyiseen asuinpaikkaanne ollut vaikutusta ystävyys- ja sukulaisuussuhteiden ylläpitoon?
- Kun vertaatte nykyistä ja edellistä asuinpaikkaanne, minkälainen vaikutus muutolla on ollut yksityisautoilusta aiheutuviin kustannuksiin?
 - asumisesta aiheutuviin kustannuksiin?
 - ruokamenoihin?
 - sähkö ja vesikuluihin?

vaatetusmenoihin?
työmatkoista aiheutuviin kuluihin?
puhelin–tietoliikennekuluihin?
aikuisten vapaa-aikakuluihin?
lasten vapaa-aikakuluihin?

- Arveluttiko muutto ja vastasivatko sen tuomat muutokset ennakko-odotuksia?
- Jos voisitte vapaasti valita, minkälaisessa asuinympäristössä haluaisitte asua?
- Entä minkälaisessa asunnossa?
- Onko teillä asumiseen liittyviä tulevaisuudensuunnitelmia? Minkälaisia ne ovat?
- (VAIN LÄHTÖMUUTTAJAT) Miten pääkaupunkiseudun vetovoimaisuutta asuinympäristönä tulisi mielestänne kehittää?
- Mitä mieltä olette Helsingin, Espoon, Vantaan ja Kauniaisen yhteistyön lisäämisestä?
- Tulisiko Helsinki, Espoo, Vantaa ja Kauniainen yhdistää?
- Olisiko yhdistymisestä järjestettävä kansanäänestys?

LIITE 2: Haastateltujen taustatiedot

Otos	Asuinkunta	Sukupuoli	Ikä	Ammatti- luokitus	Koulutustaso	Talouden asukasluku
Otos 1	Espoo	Nainen	41	Ylempi toimihenkilö	Korkeakoulu	4
Otos 1	Vantaa	Nainen	50	Alempi toimihenkilö	Korkeakoulu	1
Otos 1	Helsinki	Nainen	34	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	2
Otos 1	Vantaa	Mies	41	Työntekijä	Ammattikoulu	5
Otos 1	Helsinki	Mies	36	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	2
Otos 1	Espoo	Nainen	29	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	3
Otos 2	Helsinki	Mies	31	Työntekijä	Ammattikoulu	1
Otos 2	Helsinki	Mies	32	Yrittäjä	Opistotaso	1
Otos 2	Espoo	Nainen	34	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	3
Otos 2	Espoo	Nainen	53	Ylempi toimihenkilö	Korkeakoulu	2
Otos 2	Vantaa	Nainen	58	Ylempi toimihenkilö	Opistotaso	1
Otos 2	Vantaa	Nainen	34	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	3
Otos 3	Mäntsälä	Nainen	31	Opiskelija	Opistotaso	4
Otos 3	Tuusula	Nainen	31	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	3
Otos 3	Porvoo	Nainen	31	Ylempi toimihenkilö	Korkeakoulu	4
Otos 3	Sipoo	Nainen	37	Ylempi toimihenkilö	Korkeakoulu	4
Otos 4	Kirkkonummi	Nainen	34	Työntekijä	Ammattikoulu	4
Otos 4	Siuntio	Nainen	40	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	3
Otos 4	Nurmijärvi	Nainen	27	Opiskelija	Opistotaso	4
Otos 4	Lohja	Nainen	36	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	3
Otos 5	Hyvinkää	Mies	36	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	4
Otos 5	Kerava	Nainen	32	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	4
Otos 5	Mäntsälä	Nainen	33	Alempi toimihenkilö	Opistotaso	3
Otos 5	Riihimäki	Nainen	59	Eläkeläinen	Opistotaso	2

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUKSEN JULKAISUJA -SARJA

2008–2009

2009

4/2009

Tuorila H

"Löydettiin sopiva asunto" – Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset uudesta asuinympäristöstä

3/2009

Kytö H, Väliniemi J

Pääkaupunkiseudun muuttovirrat muutoksessa

2/2009

Tuorila H

Kerrostalokylän asumispalvelujen kehittäminen – Esitutkimus

1/2009

Väliniemi J, Rask M, Timonen P, Uotinen S

Asumisen kehittämiskatsaus – kuluttajat ja asumisalan toimijat pääkaupunkiseudun uusia asumiskonsepteja arvioimassa

2008

9/2008

Koistinen K, Tuorila H

Millainen olisi hyvä elinympäristö? – Asukkaiden näkemyksiä elinympäristöstä, asumisesta ja palveluista eri elämänvaiheissa

8/2008

Kytö H, Tuorila H, Väliniemi

Terveyskeskuspalvelujen laatu ja saavutettavuus

7/2008

Viinisalo M, Nikkilä M, Varjonen J

Elintarvikkeiden kulutusmuutokset kotitalouksissa vuosina 1966–2006

6/2008

Moisio T, Lähteenoja S, Lettenmeier M

TavaraMIPS – Kodin tavaroiden luonnonvarojen kulutuksen arviointi

5/2008

Veuro S, Lähteenoja S, Lettenmeier M

HarrastusMIPS – Vapaa-ajan vieton luonnonvarojen kulutus

4/2008

Luoto K, Lähteenoja S, Lettenmeier M

LiikuntaMIPS – Liikuntaharrastusten luonnonvarojen kulutus

3/2008

Väliniemi J, Rask M, Timonen P

Asumisen tarjontakatsaus – konseptitarkastelu kuluttajien valinta- ja vaikutusmahdollisuuksista pääkaupunkiseudun asuntotuotannossa

2/2008

Hyvönen K, Järvelä K, Piironen S

"Pitäis olla jonkinlainen konkreettinen etu..." – Verkko elintarvikealan mahdollisuutena

1/2008

Sunikka A, Peura-Kapanen L

Kuluttajien varallisuuden hallinta. Vertaileva tutkimus kuluttajien ja palveluntarjoajien näkemyksistä

**”Löydettiin sopiva asunto” – Pääkaupunkiseudun muuttajien kokemukset
uudesta asuinympäristöstä**
Helena Tuorila

KULUTTAJATUTKIMUSKESKUS

Kaikukatu 3, 00530 Helsinki
PL 5, 00531 Helsinki
Puh. 010 605 9000
Faksi (09) 876 4374
www.kuluttajatutkimuskeskus.fi